

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу А. К. ТхьакIушынэм фэкIо

Лъытэныгъэ зыфэсшIэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Къэралыгъо Шъхьафитхэм я Зэдэпсэуныгъэ, тыхэгъэгъогухуэ Iэклъыб къэралхэм арысхэм ялофхэмкIэ ыкIи дунэе гуманитар зэдэлэжъэныгъэмкIэ Федеральнэ агентствэм ыцIэкIэ инэу тызэрэфэразэр къэсIо Адыгеим лъэпкъ къашьомкIэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсыр» лъэпкъ культурэм ифестивалэу «Созвездие России» зыфиIоу 2012-рэ илъэсым шышъхьэу и 28-м къыцегъэжъагъэу шышъхьэу и 30-м нэс къалэу Берлин щыкIуагъэм хэлэжъэныгъэмкIэ ушыуагъэ къызэрэбгъэкIуагъэм пае.

Урысыем и Илъэсэу Германием щыкIуагъэм программэ ихъугъэ-шIэгъэ анахь инхэм фестивалыр ахъагъ, тыхэгъэгу илъэпкъ культурэ бай дэдэм нэмыцхэр нэIуасэ фашIыгъэх.

Лъэпкъ къашьомкIэ Адыгеим и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым» икъэгъэлъэгъонхэр цIыфхэм лэишэу агу рыхъыгъэх ыкIи фестивалыр ащ нахь къыгъэкIэрэкIагъ.

Адыгэ Республикэм ипащэхэм зэдэлэжъэныгъэу адытиIэ хъугъэр Урысыем Iэклъыб къэралхэм культурэ, научнэ ыкIи гъэсэныгъэ зэпхыныгъэу адыриIэм зегъэушъомбгъугъэным фытегъэпсыхъэгъэ дунэе проектхэм язэшIохынкIэ лъэпсэ дэгъу хъунэу тэгъуэ.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, Къэралыгъо Шъхьафитхэм я Зэдэпсэуныгъэ, тыхэгъэгъогухуэ Iэклъыб къэралхэм ащыпсэухэрэм ялофхэмкIэ ыкIи дунэе гуманитар зэдэлэжъэныгъэмкIэ Федеральнэ агентствэм ипащэу К. И. КОСАЧЕВ

Щынэгъончъагъэр зэкIэми апшъ

Хэбзэукъоныгъэхэр зэрамы-хъанхэм пае хэклъыпIэхэм якы-хэхын фэгъэгъэу комиссиу къулыкъу зэфэшъхьафхэр зыхахьэрэм непэ видеоконферен-цие иIагъ. Хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ УФ-м иминистрэу Влади-мир Колокольниковым ар зэри-щагъ. Адыгеим ыцIэкIэ видео-зэдэгущыIэгъум хэлэжъагъэх Премьер-министрэу КъумпIыл Муратрэ АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ илIыкIохэмр.

«Щынэгъончъэ къал» зыфи-лорэ гъэпсыкIэм къыдыхэлъы-тэгъэ лъэныкIохэр шъолъыр-хэм зэрашагъэцIэхэрэм апэ-рэ упчIэр фэгъэхыгъагъ. Ря-занскэ хэкум ивице-губернатор гушIэу ратыгъэм къызэрэщы-хигъэщыгъэмкIэ, ябюджет фе-деральнэ мылкъум къызэри-гъэпсырэм къыхэкIэу джыри ащ техъанхэ алъэклъыгъэп. Арэу щытми, гъунэгъу шъолъырхэм якIолакIэхэр ящысэтехыпIэу мы илъэсым ыкIэ нэс «Щынэ-гъончъэ къалэр» агъэпсын гу-хэлъ яI. Тюмень хэкум игубер-натор нэужым гушIэр ра-тыгъ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, полицием и Мафэ ехъулIэу «Щынэгъончъэ къалэм» иапэ-рэ едзыгъо яхэку шагъэцIэ-нэу аублэшт. Зэхэсыгъом зэрэ-шагъэнэфагъэмкIэ, шъолъыр-хэм зэкIэмэ ябюджетхэм а гъэ-псыкIэм телъытэгъэ мылкъу къадыхалъытэн фае, джащ фэдэу къулыкъу хэушъхьа-

фыкIыгъэ ар епхыгъэнэу щыт. «Щынэгъончъэ къал» зыфи-лорэ программэм къыдыхэлъы-тагъэу АдыгеимкIэ Теу-цожь, ТэхъутемыкIое районхэм, Адыгэкъалэ ыкIи МыекIуапэ лъыплъэкIо камерэ 26-рэ аща-гъэпсыгъ. Ахэм ягъэлорышIэн пэлухьэрэ мылкъур район ыкIи республикэ бюджетхэм къа-тIупшы. НыбжыкIэхэм нар-котикхэр амыгъэфедэным пае хэклъыпIэхэм видеоконферен-цием хэлэжъагъэхэр зэдыгущы-сагъэх. Татарстан, Калинин-град хэкум еклIаIэхэу ашагъэ-федэхэрэ шъхьэихыгъэ къа-шIыгъ. «Урысыем икIыблэ щыпсэурэ кIэлэцIыкIухэр» зы-фиIорэ Iофыгъоу хэбзэухъума-кIохэм зэхашагъэм джащ фэ-дэу игугъу къашIыгъ. Ащ къы-дыхэлъытагъэу ныбжыкIэхэр зыщызэрэуэгъоирэ чIыпIэ мин 13 полицием иIофышIэхэм ауплъэкIугъ, зыныбж имыкIу-гъэу наркотикхэр зыгъэфедэ-щтыгъэ нэгырэ 500 къыха-гъэщыгъ. Фэдэ Iофыгъохэр Урысыем инэмыкI шъолъыр-хэм ащызэхашэнэу, наркотик-хэм зэрарэу апылгыр кIэлэ-еджакIохэм нахь игъэкIоты-гъэу ягъэшIэгъэн фаеуи зэда-штагъ. Москва игурыт еджа-пIэхэм ачIэххэм социологхэр зяупчIыхэм къызэрэчIэклъы-гъэмкIэ, зыныбж илъэс 17-м нэмысыгъэхэм япроцент 15-м зэ нэмыIэми наркотик ауплъэ-кIугъ.

КIэуххэр зэфыхьысыжъыгъэх

Урысые политическэ пар-тиу «Единая Россия» зыфило-рэм и Адыгэ республикэ къу-тамэ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, хэдзакIохэм янахьыбэм ахэм адырагъэштагъ.

Мы партием хэтэу Бастэ Хысэ ТэхъутемыкIое рай-онымкIэ зы мандат зилэ хэ-дзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат ихэ-

дзын тедзэхэу щылагъэхэм те-клоньгъэр къащыдихыгъ. Хэ-дзакIохэм япроцент 56,1-мэ амакъэ ащ фатыгъ.

Кошхэблэ районым ипащэ ихэдзынхэу щылагъэхэм «Еди-ная Россия» зыфиIорэм ичIы-пIэ политсовет исекретарэу Хьамырзэ Заур теклоньгъэр къащыдихыгъ. ХэдзакIохэм япроцент 59,07-мэ амакъэ ащ фатыгъ.

Къэлэ ыкIи къоджэ псэупIэ-хэм япащэхэм яхэдзынхэу щы-лагъэхэми хэдзакIохэм анахьэу зыдырагъэштагъэхэр мы пар-тием илIыкIохэр ары: къоджэ ыкIи къэлэ администрациехэм япэщэ 28-у хадзыгъэхэм ащы-щэу 18-р къэзыгъэлъэгъуагъэр «Единэ Россиер» ары.

Къэлэ ыкIи къоджэ псэупIэ-хэм хабзэмкIэ ялIыкIо къулы-кIухэм яхэдзынхэу щылагъэ-хэм ащыпхырыкIыгъэ нэгырэ 363-м щыщэу 232-р «Единэ Россием» къыгъэлъэгъуагъэхэр ары.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхьэ
ипресс-къулыкъу

2013-рэ илъэсым иапэрэ мэзих гъэзеткIэтхэгъур едгъэжъагъ!

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапIэхэр!

Лъэпкъ гъэзетыр къызытхыкIы зышIоигъохэм апае Урысыем и Почтэ икIуагъэу Адыгэ Респуб-ликэм щыIэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» зыфиIорэм икиоскхэм ыкIи «Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскым Ионыгъом и I-м гъэзет кIэтхэныр ащырагъэжъагъ.

Почтэм иотделениехэм мыщ фэдэ уасэхэмкIэ лъэпкъ гъэзетым шъуащыкIэтхэн шъульз-кIышIт:

— сомэ 398-рэ чапыч 16-кIэ — тхьэмафэм 5 къыдэкIэу нэкIубгъуий хьурэ гъэзетэу 52161-рэ индекс зилэм;

— сомэ 380-рэ чапыч 04-кIэ — фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм апае 52162-рэ индекс зилэм.

МыекIуапэ щыпсэурэ гъэзетеджэхэр!

«Адыгэ макъэм» иредакция дэжъ щыт киоскым индексхэу 52161-рэ, 52152-рэ, 14289-рэ зилэхэм сомэ 140-кIэ шъуащыкIэтхэн шъульзкIышIт. (Мыщ щыкIатхэхэрэм киоскым ежъ-ежырэу гъэзетыр чIахыжыгъэ ашIышIт).

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм тигъэзет сомэ 150-кIэ шъуащыкIэтхэшт. (КIатхэхэрэм гъэзетыр киоскым чIахыжыгъэ ашIышIт).

Къалэу МыекIуапэ дэт хызмэтшIапIэхэу, организациехэу, учреждениехэу корпоратив-нэ шIыкIэм тетэу гъэзет экзemplар 15-м къыщымыкIэу къызытхыкIышIтхэм редакцием сомэ 200-кIэ щыкIэтхэнхэ алъэклъышIт.

Университетхэу, институтхэу, еджапIэхэу корпоративнэ шIыкIэм тетэу гъэзет экзemplар 20-м къыщымыкIэу къызытхыкIын зимурадхэр редакцием сомэ 150-кIэ щыкIэ-тхэнхэ алъэклъышIт.

НЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПIЭХЭР, ШЪУКIАТХ ЛЪЭПКЪ ГЪЭЗЕТЫМ!

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

ТэхьутэмькIэе районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын тедзэху 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 14-м щылагъэхэм яклэуэхэм ягъэунэфын ехьылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын ехьылагъ» зыфи-
лорэм ия 25-рэ, 78-рэ ыкIи 80-рэ статьяхэм ыкIи ТэхьутэмькIэе районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын тедзэху щылагъэхэм яклэуэхэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ешIы:**

1. ТэхьутэмькIэе районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын тедзэху щылагъэхэм яклэуэхэм кIуачIэ ялэу лъыгтэгъэнэу.

2. ТэхьутэмькIэе районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыпIэ коеу N 25-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу Бастэ Хысэ Джанхот ыкIор хадзыгъэу лъыгтэгъэнэу.

3. Мы унашъор гъэзетху «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм» ыкIи Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иофициальнэ сайт къарыгъэхъэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие
и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие
исекретарэу Ф. З. ХБЭЦАЦИ

кь. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 16, 2012-рэ илъэс
N 15/67-6

2012-рэ илъэсым иапэрэ илъэснэу Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм зыщызы-
плъыханэу ихьагъэр нэбгы-
рэ мини 150-рэ фэдиз мэхъу.
«2016-рэ илъэсым нэс Къэрэ-
щэе-Щэрджэс Республикэм
хэхьоньгъэхэр егъэшIыгъэн-
хэр» зыфиIорэ программэу
икIыгъэ илъэсым шаштагъэм
илъэс кIэс къахIохэрэм про-
цен-
ти 10 фэдиз къахэхьонэу кы-
делъытэ. Тызыхэт илъэсыр

екIыфэкIэ, нэбгырэ мин 436-рэ
кьэклонэу мэгугъэх.

Ащ нэмыкIэу, зыгъэпсэфы-
пIэу «Домбай» зыфиIорэр Къэ-
рэщэе-Щэрджэс Республикэм
спортымрэ зеклоньмрэкIэ и
Министерствэрэ «Карачаево-
Черкесия-Туризм» зыфиIорэ
къэралыгъо учрежденимрэ
ямалхэр зэхэлъэу, анахь шэп-
хэ дэгъоу шыIэхэм адиштэу
агъэпсы. КIымэфэ мазэхэм
кыушъхьэбгыхэм къагъэхьэ-

ГъэшIэгъоны ыкIи кIэракI

Мэзищым зэ урысыбзэкIэ
кьыдэкIырэ кIэлэцIыкIу жур-
налэу «Родничок Адыгеи»
зыфиIорэм ия 3-рэ бжыхьэ чэ-
зыу кьыдэкIыгъ. Ащ ишыхьат
сурэт дахэу ыкIышъо тетери:
гъэбэжъу бэгъуагъэм ини цIы-
кIуи егъэгушIох — бжыхьэр
хьатырышIэба!

Мыекъуапэ ыкIи Мыекъо-
пэ районым яеджаклохэм бжы-
хьэр зэрякласэр, усэныр кьызэ-
радэхьурэр пшIошъ агъэхьу
«Бжыхьэ пас», «Бжыхьэ»,
«КIэшъэтакъу» зыфиIо-
хэрэм. Ахэм кIэлэцIыкIухэр
илъэсым иохътэ зэфэшъхьаф-
хэм зэрафыщытхэр, агу шы-
хьэрэ-щышIэрэр, ятхэн-усэн
амал зынэсырэр кыуагъашIэ,
арышъ, гъэшIэгъоньх. Хьуп-
хьэх, Iушых ахэр зытхыгъэху
Самвел Апресян, Диана Жу-
равлевар, Оля Щетининар.
Еджаклохэр ренэу журналым
иIофшIэн зэрэхэлажъэхэрэр
дэгъугъэу фэсэлъэгъу «Родни-
чок Адыгеи» иредакторэу **Бэ-
гъушъэ Марыет.**

Тидунэе дахэ, тичIыопсэу
кьытэшIэкIыгъэр тыфэсакъу,
къабзэу тIыгъын, тыухьумэн
зэрэфаер кIэлэеджэкIо цIыкIу-
хэм урокхэм хэдзэ-хадзэу ша-
гурагъало. Анахь сэнаушъыгъэ
зыхэлъ еджаклохэу Мыекъопэ
лицее N 19-м чIэххэм гушъы-
сэныр зэрякласэм фэдэу, чIы-
опсымы зэрэфэгумэкIыхэрэр
экологическэ пшысэ цIыкIоу
«Каждый должен беречь
природу» зыщIэу Миша Мар-
голиным, Ангелина Харченкэм,
ХьакIэмыз Альбинэ, Беатрис
Чолокян зэдатхыгъэм кьышъы-
ратыкIыгъ.

КIэлэцIыкIухэм ягулътэ

рэм ыкIи кыушъхьэ жьы къа-
бзэм зыщызыгъэпсэфыхэрэм
япчъагъэ кьыхэхьощт.

Джащ фэдэу Архызыи зеклон
зыгъэпсэфыпIэ-зыгъэхъужьы-
пIэ зэхэтэу шашIырэми Iоф-
шIэнхэр щыльэкIуатэх. Зекло-
ным ыльэныкIокIэ инвестицие
проектхэм Iоф адашIэ. Ахэм
апылэ тхыльхэм ягъэхьазыры-
ни республикэм ипрограммэ
хэхьэ.

(Тикорр.).

зытефэрэм, тэ, инхэм, тебгъу-
кIоу кьызэрэхэкIырэр макIэп,
тыухьумэным ычIыпIэкIэ зэкIэ
зэхэтэушIуаеу, арышъ, хэти
чIыопсым икьэбзэныгъэ ты-
фэжъугъэсакъ, типсауныгъэ
кьэтэжъугъэуэхьум.

Адыгеим ыцIэ аIэтэу ныб-
жыкIэ дахэхэр зэрэтиIэхэр
кьышъыратыкIыгъэ Бэгъушъэ
Марыет АКЪУ-м икьэшъокIо
ансамблэу «Нарт» (пащэр Ша-
гудж Казбек) ехьылIэгъэ тхы-
гъэу «Фестиваль в Италии»
ыIуи зэджагъэм. Тикъашъо-
хэм, тильэпкэ шъуашэ ядэхэ-
гъэ тицIыфыгъэ хабзэ къашIэ-
кIыгъэ хьумэ, адыгэ лъэпкы-
р зэу нэгум кьызэрэкIэуцорэр
мы тхыгъэмкIэ авторым кьыд-
гуригъэIуагъ. Сурэтыбэу хэт-
хэм мэхьанэр джыри нахь кIа-
гъэтхьы.

«Родничокым» адыгэ лъэпкэ
литературэм ыкIи лъэпкэ та-
рихьым уафагъэнэIуасэу тхы-
гъэхэр кьыдэхьагъэх. «Один
из древнейших языков»
зыфиIоу адыгабзэм икьэхьу-
кIэ кьызышIотагъэр АР-м и

Лъэпкэ музей инаучнэ Iофы-
шIэу Сыджыхьэ Маринэ ыкIи
«Адыгэ (черкес) быракъым
и Маф» зыфиIорэр Т. То-
шинам къагъэхьазырыгъэх.
Ахэм шIэныгъэ лъапсэхэу
уапэкIэ узыгъаплъэхэрэр ахэ-
гъуатэх.

Бжыхьэ мэ-
фэкI инмэ ащыщ
кIэлэегъаджэм и
Мафэ. Усэхэр,
кIэлэцIыкIухэм
ягушъыIэ фабэхэр
журналым дэб-
гъотэтхьы.

КIэлэегъаджэ
дэгъу зыдэщы-
Iэм еджэкIо дэ-
гъухэри шыб-
гъотытхьы.
Мыекъуапэ игу-
рыт еджапIэу
N 7-р анахь зи-
щытхьу аIорэмэ
ащыщ. Ащ ще-
джэ сэнаушъыгъэ
зыхэлъ еджэ-
кIуабэ, зэнэкьо-
кьухэм, олим-
пиадэхэм ахэм
пэрытныгъэр бэ-
рэ къащыдахы.
Ахэм ащыщ Ра-

милъ Мироненкэр. ЕджэкIо ча-
ным ехьылIагъ «Успехов
тебе, Рамиль!» зыфиIорэр.

Зэщыгъо уизымыгъэфэрэ
джэгукIэу сурэтхэмкIэ гъэпсы-
гъэри уигъэлъыхьоу, уигъэгъу-
пшысэу гъэшIэгъоны.

Журналым инэплъэгъу пIу-
ныгъэ лъэныкыор ренэу зэри-
тым ишыс рубрикэу «Сотво-
ри добро» зыфиIорэр. Мыщ
дэжъым тхэкIошхоу МэшбэшIэ
Исхьакъ иусэ тхыльыкIэ щыщ
сатыриплъыхэр кьышъытыгъэх:
«Счастье», «Приходи с доб-
рой вестью», «Здравствуй!»
зыфиIохэрэр.

Бжыхьэ пшыналъэ дахэм фэ-
дэх журналым кIэлэцIыкIухэм
ясурэт техыгъэ зэфэшъхьафхэу
ренэу кьыдахьэхэрэр. Сабыи-
гъор дэхэным, тхэзгъоньым те-
гъэпсыхьагъ ыкIи а пшгъэры-
лъыр дэгъоу зэшIуехы «Род-
ничок Адыгеи» зыфиIорэм.
ИкьыдэкIыгъо пэпч нахь
гъэшIэгъонэу ыкIи кIэракIэу
егъэпсы.

МАМЫРЫКЪО
Нурмет.

МэкъэгъэIу

УФ-м и Президент и Унашъоу «Лъэпкэ зэзэгъыныгъэр гъэ-
пытэгъэным пашэ» зыфиIоу жьоныгъуакIэм и 7-м 2012-рэ илъэ-
сым N 602-р зилэу кьыдэкIыгъэм елътыгъэу къэралыгъом
илъэпкэ политикэ зэрагъэпсыщтым дэлэжьэрэ IофышIэ ку-
пым Iоныгъом и 27-м зэхэсыгъоу иIагъэм лъэпкэ зэфышъы-
тыкIэхэмкIэ Советэу УФ-м и Президент дэжэ щылажъэрэм
кьыгъэхьазырыгъэ проектым щыхэплъагъэх. Джы ащ цыф-
хэр нэIуасэ фашIыхэ, яшIошIхэр къарагъало ашIоигъу. Ти-
гъэзет ыкIи АР-м лъэпкэ IофхэмкIэ, тильэпкэгъухэм ады-
рIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбарлыгъэгIэс амалхэмкIэ и
Комитет ясайтхэм проектым нэIуасэ защыфэшъушIын шъу-
льэкIышIт: www.adygvoice.ru, www.adygkomnasc.ru. Ащ хэгъэ-
хонхэр фэшъушIынхэу шъуфаемэ е зыдешъумыгъаштэрэ
горэхэр шьIэмэ, Комитетым къэбары лъыжъугъэгIэсын фае
мы электроннэ почтэмкIэ: Komnasc01@rambler.ru. Комите-
тым лъэпкэ IофхэмкIэ иотдел ипашэу Нэхэе Саидэ Юрий
ыпхьум джащ фэдэу зыфэжъугъэзэн шъульэкIышIт. Телефо-
ныр — 52-56-75, т. факсыр — 52-10-16.

ИцIыфыгъэкIэ къахэщы

Зигугъу кьэсшIы сшIоигъо
кIалэр Къэбыхьаблэ щыщ Ла-
мыкIо Эдик ары. Ащ ыцIэ
къепIо къодьемэ, Къэбыхьа-
бли, Хьатыгъужьыкъуайи,
Пщычэуи адэхэм ичаныгъэ
кыуаIошIт. Илъэс пчъагъэ
хьугъэу чIыгулэжыным пылъ
кIэлэ ныбжьыкIэм цыфыгъэу,
шэн-зекIокIэ дахэу хэлъым
пстэуми къахэгъэщы.

Илъэпкэ хахьо фэхьумэ игу-
шIуагъу, зы нэбгырэ хэкIымэ
игухэкI. Сэ шьхьэкIэ а кIа-
лэм сырихьылагъэу щымыт-
ми, икьэбар сыщыгъозэнэу зэ-
рэхьугъэр тикъуаджэу Мам-
хыгъэ дэт унэ нэкIхэм акIэ-

упчIэ зэхьур ары. Тильэпкэ-
гъухэу кIын хэфагъэу кьэзы-
гъэзэжыхьэрэм яIоф ыгъэгъу-
мэкIэу чIыпIэ нэкIхэм афы-
лтыхьушIыгъ. Щагу зэхэкIы-
хьагъэхэр аригъэуэкъэбзыгъ.
Ащ фэдэу шагуищ Эдик афи-
гъэхьазырыгъ. Апэ Цэй Сахи-
дэ иунагъо гъунэгъу кьытфи-
шIыгъ. Ащ сабыищ иI, цыф
рэхьатэу, адыгагъи хэлъэу щыт.
Инэу тигъэгъушIуагъ, дэгъуба
тэмашъхьэм цыфыбэ утесэу,
узэдэлэжьэу, узэгурыIоу узэдэ-
псэумэ.

Уни мылькуи яIэр къагъа-
ни кьэкIожьыгъэх. Адыгэхэм
«Шъхьэ псау палэ щыкIэрэп!»

аIо. Ялъэпкэгъухэм къахэ-
хьажьыгъэх, якъин адаго-
щэу хэти фэлъэкIышIыр афе-
шIэ. Хымэ хэгъэгум агу сы-
сэу исынхэ нахьы, ятэжъхэм
ячIыгу гъэбэжъу къагъэзэжы-
мэ, щыбэгъожьыных, аIотэ-
жыын.

Эдик, уигухэлъышIухэр
Тхьэм кьыбдегъэхьух! Ощ фэ-
дэ кIалэхэр джыри бэу тильэп-
кэгъухэм апэгъокIынхэу тэ-
гугъэ. Уильэпкэ фэшIэщтым,
ухэтми, гъунэ иIэнэу щытэп.
МафэкIэ шъукъеблэгъэжыых,
тильэпкэгъу гупсэхэр!

ХЬАГЪУНДЭКЪО Шамсэт.
Мамхыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу
гухэкI шыхьоу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и депутатэу Хьабэхьу Юрэ Хысэ ыкIом фэтхьаусыхэ
янэ идунай зэрихьожьыгъэм фэшI.

Псауныгъэр къэухъумэгъэным икьулыкьу гъэкъэжыгъэным и Программэу илъэситлум телытагъэм игъэцэкъэн ыкълэм фэкълэ. Ащ къыдилытэрэ Иофыгъохэр республикэм зэрэщызэшлуахыхэрэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр бэрэ тэри тигъэзет къышыхэтыутыгъэх, ахэр зыкълэ тинэплъэгъу идгъэкълэгъэхэп. Программэм къэралыгъомкълэ, ташыщ нэбгырэ пэпчкълэ мэхъанэшхо зэрилэр къыдалытэзэ, ар Урысыем зэрэщагъэцакълэрэм ренэу ыналэ тырегъэты УФ-м и Общественнэ палатэ. Мары бэмышлэу а Иофыгъом шытегушылагъэх Адыгэ Республикэм и Общественнэ палати. Ар зэрищагъ тхаклоу, республикэ Общественнэ палатэм итхъаматэу Мэщбэшлэ Исхъакъ.

Общественнэ палатэм шытегушылагъэх

Зэхэсыгъом къырагъэблэгъагъэх зытегушылэнхэу шыт Программэм епхыгъэу Иофшлэнэу республикэм шагъэцэкълэгъэм шызыгъэгъозэгъэхэ Г. Н. Савенковар — АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкълэ иминистрэ игуадзэ, республикэм шыпсэхуэрэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкълэ Уполномоченнэу А. Я. Осокиныр, Изэплэ учреждениехэм япашэхэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу И. В. Ширинар, псауныгъэр къэухъумэгъэным и Иофшлэнэу япрофсоюз организации ипашэу Л. А. Усачевар, нэмыкълхэри.

Мэщбэшлэ Исхъакъ ипэублэ псэлъэ кълэ еуж псауныгъэр къэухъумэгъэным икьулыкьу гъэкъэжыгъэным и Программэ республикэм зэрэщагъэцакълэрэм игъэкълотыгъэу шытегушылагъ министрэм игуадзэу Г. Н. Савенковар. Къулыкьум илъэныкьоу гъэкъэжыгъэным къыхиубытэхэрэм зырызэу къащыуцузэ, ащ къылоагъ Иофшлэнэу республикэм шызышлуахыгъэр зыфэдэр, мылтыкоу ахэм апэлухъагъэр, илъэсыр екълыфэ зыдэлъэжэнхэ фаеу шытыр. Ащ ипсалгэ къызэрэщыхигъэшыгъэмкълэ, мы къулыкьур гъэкъэжыгъэным пшгъэрылгъэ шхъалэу къыгъэуцуэрэ: псауныгъэр къэухъумэгъэ-

ным и учреждениехэм яматериальнэ-техническэ зытет гъэнытэгъэныр;

медицинэ Иофшлэгъу дэгъу цыфхэм ягъэгъотыгъэным ипашэхэр агъэцэкълэнхэ амал ахэм ягъэгъотыгъэныр;

лъэхъаным диштэрэ къэбарлыгъэгъэс амалхэр къулыкьум шыгъэфедэгъэнхэр;

медицинэ Иофшлэгъу цыфхэм арагъэгъотын фаехэм япашэхэрэм (стандартхэм) атетэу Иоф шлэгъэным къыфэкълоныр, амбулаторнэ медицинэ Иофшлэгъур, специалист гъэнэфагъэхэм ялъэныгъуи дыхэтэу, цыфхэм нахь алгъылэсэу шыгъэныр.

Г. Н. Савенковар мыщ къыкълэтыкълэу къылуагъ ыпшгъэкълэ зигугъу къышчытшыгъэ пшгъэрылгъэ шхъалэхэу къулыкьум игъэкълэжыным къышчыгъэнэфагъэхэр загъэцакълэхэкълэ, цыфхэм япсауныгъэ нахь ухъумагъэ зэрэхуштыр, сыда плэмэ узыр нахь пасэу гъэунэфыгъэным, ащ елзэгъэным иамалыкълэхэр медицинэ учреждениехэм ялэхэ хуштыр. Ащ къыкълэтыкълэу республикэм шыпсэхуэрэм агъэшлэрэ илъэс пчъагъэм хэхъоныри.

Программэр гъэцэкълэгъэ зэрэхуэрэм къытегушылэзэ, министрэм игуадзэ къыхигъэ-

шыгъэ медицинэ учреждение 14-мэ япсэлъэ 48-мэ сомэ миллион 485-рэ зыпэлуагъэхъэгъэ гъэцэкълэжыным Иофшлэнхэр зэрашчыкълуагъэхэр, сомэ миллион 333-рэ аосэ медицинэ оборудование республикэм илзэплэ учреждениехэм зэрэчлагъэуцуагъэр. Джащ фэдэу нэмыкълэ лъэныкьоу Программэм къышчыгъэнэфагъэхэмкълэ Иофшлэгъэм игъэкълотыгъэу ар къащыуцугъ, илъэсыр екълыфэ зэшлуахыным фаехэми ягугъу къышшыгъэ. Ахэм зыкълэ ащыщ 2012-рэ илъэсым ыкълэхэм анэс электроннэ шыкълэм тетэу врачэу узыдэкълонэу шытым дэжэ зыхэпхэн плъэкълыным техъанхэ гухэлэ зэригъэр. Мыщ фэдэ амалыкълэхэр къулыкьум шыгъэфедэгъэнхэм сомэ миллион 42-рэ пэлуагъэхъанэу Программэм къыделъытэ. Мэхъанэ зылэ Иофыгъоу республикэу къулыкьур зыдэлъэжэхэрэм ащыщ зыхэжыгъэхэм япсауныгъэ изытет куоу уплъэкълугъэныр. А Иофшлэгъэм нэбгырэ мини 9 фэдиз къыхырагъэубытэнэу шыт, сомэ миллион 5-м нахьыбэ ащ пэлуагъэхъанэу ары, агъэфедэгъахэр миллион 3-м ехъу.

Джащ тетэу республикэу медицинэу къулыкьум илъэныкьоу псэуэми къащыуцузэ Иофхэм зытет къызефатэм еуж Г. Н.

Савенковар упчлабэ къыратыгъ Общественнэ палатэм хэтхэм. Ахэр афэгъэхыгъагъэх Иофшлэгъу псынклэмкълэу къулыкьум и Иофшлэгъу шыкълэгъэу илэхэм, къуаджэхэм, къутирхэм медицинэ Иофшлэгъу икьу цыфхэм ашагъотыным иамалхэр зэрэмакълэхэм, район гупчэхэм апэлуздыгъэ псэуплэхэм адэхэр ахэм ащылэ Изэплэхэм анэсынхэр зэрэжыныр бэрэ къызэрэдамылгытэрэм, мэфэ стационархэр нахьыбэу къызыфэгъэфедэгъэнхэм мэхъанэу илэм, нэмыкълэхэми. Ахэм зэкълэми зэхэуфукълыгъэ джэуапхэр къаритыжыгъэх министрэтвэм иллыкълэ.

Нэужым Мэщбэшлэ Исхъакъ гушылэр зэритыгъэ А. Я. Осокиным Общественнэ палатэм хэтхэр шыгъэгъозагъэх цыфхэм яфитыныгъэхэр медицинэм Иофшлэнэу икьыгъэ илъэсым тхъаусыхэ тхылъ 11 мыщ къылуагъэхъэмэ, мы мафэм ехъулэу нэбгырэ 22-мэ ащ зыкълэзэрэфагъэзагъэр. Ахэм ащышхэм ятхъаусыхэхэм къэзэрэуагъохэр ащигъэгозагъэх. Ыпкълэ хэмылэу Изэгуу уцхэр зэрэтынхэ фэгъэсымаджэм, Изэгуу уцхэр сымэджэхэм ащышхэм цыфэу члэгъуалхъэхэрэм зэрарагъэщэфыхэрэм, тиреспубликэ

икьыгъэ сымаджэхэм медицинэу полисхэмкълэ Иофшлэгъу арагъэгъотыным Краснодар краим исымэджэхэм ащышхэр къызэрэмызэгъыгъэхэм ахэр афэгъэхыгъэх. Тхъаусыхэ пэпчэ зэрэзыхафыгъэр А. Я. Осокиным къышыхыгъэшыгъэ.

Джащ фэдэу Общественнэ палатэм изэхэсыгъоу къышчыгушылагъэх медицинэу Иофшлэнэу япрофсоюз ипашэу Л. А. Усачевар, Мыкълэпэ медицинэ колледжым ипашэу В. И. Ковалевыр, шлоклэ зымылэ медицинэ страхованиемкълэ Адыгэ Республикэм ифонд ипашэу Хъагъэуджэ Мариет, Адыгэ республикэу клиническэ сымэджэхэм иврач шхъалэу Къэлэжыутэкълэу Казбек, общественнэ организации зэфэшхъафхэм яллыкълэхэр.

Зэхэсыгъом кълэху къыфишылэзэ Мэщбэшлэ Исхъакъ къышыхыгъэшыгъэ Иофыгъоу зытегушылагъэхэм мэхъанэшхо зэрилэр непэрэ зэдэгъушылэгъум джыри зэ нафэ къызэрэишылгъэр ыкълэ ащ хэлэжыагъэхэм зэкълэми зэрафэрэзэр къылуагъ. Нэужым Общественнэ палатэм хэтхэм зэдырагъаштэу унашгъо ашылгъэ мы зэхэсыгъом хэлэжыагъэхэм яшлошлэхэр, яеплъыкълэхэр къызышчыдэлъытэгъэ Рекомандациехэр УФ-м и Общественнэ палатэ агъэхынхэу. Анахь шхъалэу ахэм къащыхагъэшынэу шытыр псауныгъэр къэухъумэгъэным икьулыкьу гъэкъэжыгъэным и Программэ джыри лыгъэкълотэгъэн фаеу зэралгытэрэр ары, медицинэм илъэныкьоу зэфэшхъафхэм ар джыри зэралгымылэсыгъэм къыхэкълэу.

ЖАКЪИМЫКЪО Аминэ.

Игъэхъагъэхэмкълэ къахэщы

Красногвардейскэ районым ит гимназиет N 1-м гъэхъагъэу ышыхэрэмрэ непэрэ мафэм ишылаклэрэ зэдгъэлъэгъунэу джырэблагъэ тышылагъ ыкълэ еджаплэм ипашэу Былымыхэ Ирине гушылэгъу тыфэхъугъ.

— Лъэхъаным диштэу къытфашылгъэ еджаплэм мы мафэхэм тыкошчыжыным тимурад, — къефатэ Ирине. — Ар къыдэтлыты, джы тызычлэсым гъэцэкълэжыныр мыгъэ игъэкълотыгъэу етшылагъэхэп. Ащ пэлухъащт ахышхэмкълэ тишыкълэгъэшт Изэм-псымэхэр зэдгъэгъотыгъэх. Гъэкълэжыным и Программэу къыдилытэрэ сомэ миллион 2-рэ мин 950-у мы илъэсым къытфатлупшыгъэр дгъэфедэзэ компьютерхэр, нутбукхэр, егъэджен Изэм-псымэхэр тшэфыгъэх.

Кълэзэгъаджэхэм дэгъоу Иоф ашлэным пае яшыкълэгъэр зэкълэ ятэгъэгъоты.

Мыгъэ гимназиет иапэрэ класс кълэеджэкълэ 67-рэ къэкълэлагъ, гъэрэкълэ елгытыгъэмэ ар тэкълэ нахь макълэ. Зэкълэмакълэ еджаплэм нэбгырэ 765-рэ щеджэ. Нэбгырипшылэмэ медалькълэ еджаплэр къаухыгъ. Кълэеджакълэ пэпчэ зыфэщэгъэ лъэныкьом фэгъэзагъэу, ишлэныгъэхэм ахигъэхъон амал илэным пае хэхыгъэ классхэр афызэхъагъэх.

Ащ фэдэ екълэлаклэм шлуа-

гъэу пылгыр къеушыхъаты олимпиадэхэм ыкълэ зэнэкьокьу зэфэшхъафэу афызэхъагъэрэм теклонгыгъэ е хэгъэуэфыкълэу чыплэхэр ахэм къызэрэащыхы-

хэрэр. Спортым ылъэныкьокълэи гъэхъэгъэшлухэр ялэх.

Районымкълэ мы гимназиет ары апэрэу дистанционнэ егъэджэныр зышчызэхъагъэр. Гъэрэкълэ пэшлорыгъэшэу еджаплэпшылэмэ Иоф адашлагъ, мыгъэ а пчъагъэм хагъэхъошт. Еджаплэр анахь зэрыгушхохэрэм ащыщ видеоконференциехэр зышчызэхъагъэрэ залыр. Ащ амалэу къытыхэрэм яшлуагъэкълэ Урысыем ит гимназиет 80 фэдизмэ алгъылэсынхэ алъэкълэ.

— Мы илъэсым программэу Иоф зэрэпшлэрэ зэлъэхугъэ хуыгъэ. Егъэджен сыхъатхэм къахымыубыгъэрэ Иофшлэгъэхэр бэу зэхэтэгъэх. Гушхъэ баиныгъэ тисабыйхэм ахэтлхъаныр типшгъэрылгъэ шхъалэхэм ащыщ. Гимназиет Иут кълэзэгъа-

джэхэр зэдэлужхэу, зэгурылохэу Иоф зэдашлэ. Зэнэкьокьоу районым, республикэми ащызэхъагъэхэрэм ренэу ахэлажэх. Аужырэ илъэсхэм гъэхъэгъэшхохэр зышыхыгъэхэу, «Илъэсым икълэзэгъэджэ анахь дэгъу» зыфиорэ зэнэкьокьум апэрэ чыплэр къышчыдэзыхыгъэ кълэзэгъаджэхэр ялэх. Ахэм ащышых Светлана Зубинар, Оксана Сливка, Татьяна Буряковар.

Кълэзэгъэджэ ныбжыкълэу еджаплэм Иоф шызышлэхэрэм гъэрэкълэ нэбгырищ къахэхъагъ. Нахьыжэу Иутхэр ящысэтэхыплэу чанэу япшгъэрылгыгъэр агъэцакълэх.

Непэрэ мафэм игъэхъагъэхэмкълэ гимназиет нэмыкълэ еджаплэхэм къызэрэхъашырэ нафэ.

ПАТЪИКЪО Анет.

Сурэтыр тезыхыгъэр Изынынэ Аслъан.

Цыфхэм уалъытэныр насышыгъ

Шэныгъэлэж-литературоведэу, критикэу, профессорэу, шэныгъэхэмкІэ Дунэе Адыгэ (Черкес) академием хэтэу, Урысые Федерацием иапшээрэ еджапІэ изаслуженнэ ІофышІэу Къуныжъ Мыхъамэт Шамсудин ыкӀор кызыхъугъэр илъэс 85-рэ хъугъэ.

КыгъэшІэгъэ илъэсхэм янахъыбэр илъэпкъ шІу фишІэмэ, филэжыкыгъэ кырыкІогъэ лІы Іуш гъэсагъэм имэфэкІ инкІэ шыфэгъушІуагъэх, шагъэшІуагъ, щалъытагъ — идахэ щалуагъ АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапІэ.

МэфэкІ Іофтхъабзэм хэлэжыгъэх Мыхъамэт илофшІэгъу шэныгъэлэж-кІэлэгъаджэхэр, АР-м гуманитар ушэтынхэмкІэ иинститут ишІэныгъэлэжхэм ащышхэр, иныбджэгъу блогъэхэр, иахыыл гупсэхэр — ышыпхъоу Нуриет, имахълэ, ипхъорэлъфхэр, ыпхъу закъоу Динэ, АКЪУ-м ифакультет зэфэшхъафхэм кырыкІыгъэ кІэлэгъаджэхэр, ригъэджагъэхэр ыкІи университетым истудентхэр.

Къуныжъ Мыхъамэт шыІэныгъэ ыкІи творческэ гъогу кыин, гъэшІэгъон кызыкІугъэ цыф. ГъашІэр дэгъоу изышыкІырэ ыкІи изылэгъуыкІырэ, цыфхэр гъунэнчъэу зикІэсэ кІэлэгъэджэху. Цыфым ишІуагъэ зыгорэушхэр ригъэ-кІын ылгъэкІышхэр, илгъыІэгъу зерищыкІагъэр зехишІэу хэти ныбжыи ебгъукІуагъэп.

Къуныжъ Мыхъамэт кызыхъугъэр илъэс 85-рэ зэрэхъугъэ мэфэкІ Іофтхъабзэр кызылгъыгъэ ыкІи зерищыгъэ филологие шэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Пэрэныкыо Къутасэ. Гушъхъэлэжыгъэ ин зилэ литературоведым фэгъэхыгъэ мэфэкІыр общественнэ-литературнэ шыІакІэмкІэ мэхъанэ зилэу ылытагъ. Мыхъамэт ар зкІэ кызырэлэжыгъэр, шыІэныгъэ ыкІи творческэ гъогу гъэшІэгъон кызыр-икІугъэр хигъэунэфыкІыгъ. Къуаджэу Блащепсынэ мэлъыфэгъум и 5-м, 1927-рэ илъэсым кызыхъугъэ Къуныжъ Мыхъамэт ичыпІэгъуху, адыгэм ыцІэ зылгъыгъэхэ Хъагъэудж Мыхъамэт, злъа-шІэрэ тхэкІошхоу КІэрэщ Тем-бот акырыпІыгъэ, лгъэбо зафэ (ар а уахътэм мыпсынкІагъэ-ми) зэрэпхырышхыгъэр, зэрэло-фышІэкІошхор, зэрэцыф гу-кІэгъур, тарихымыкІэ ыкІи фольклорымыкІэ, тхэкІо нахъыжхэм ыкІи джырэ тхакІо-хэм ятворчествэ кылотыкІы-гъэнымыкІэ Іофышхоу зэшІуи-хыгъэхэм лъэпкъ литературо-ведением хахъо зэрэфашІы-гъэр ыкІи зыкызырэрэгъэлэ-тыгъэр Къутасэ кыІуагъ. Непэ ныбж дахэм ит Мыхъамэт зышхъамысыжъэу, шыпкъа-гъэ фыриІэу Іоф зеришІагъэм иакъыл, ишІэныгъэ, игулыгъэ кыакІыкІыгъэр кІэкІэу зехигъэ-ушхъафыкІыгъ: «**КІэлэгъэ-джэ-просветитель, журналист-публицист, литературэм иушэгъэ Іоф**». Иеджэн-гъэсэныгъэ Мыхъамэт ежъ илэ-

гъубэм афэдэу Адыгэ педучи-лицым шыригъажыи зэрэлъы-кІотагъэр, 1953-рэ илъэсым Тбилисскэ кыралыгъо универ-ситетым филологиемыкІэ ифа-культет, ащ пыдзагъэу Мос-ковскэ кыралыгъо универси-тетэу Ломоносовым ыцІэкІэ щытым иаспирантурэ зэрэ-джагъэр, а уахътэм ГИТИС-м икІэлэгъэджэ шхъалэу Іоф зеришІагъэр, кандидат диссер-тациер темэу «**Формирова-ние жанров адыгейской ли-тературы**» зыфилорэмкІэ кы-зэриушыкыатыгъэр Къутасэ кыІотагъэх. Адыгеим кы-зегъэзэжымы, зы заулэрэ хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» Іоф шишІагъ. 1957-рэ илъэсым кыщегъэжыагъэу Адыгэ кыралыгъо кІэлэгъэ-джэ институтым Іутыгъ. Хэ-гъэгъу ыкІи ІэкІыб кырал ли-тературэм яафедрэ ипащэу, филологиемыкІэ факультетэу кыутэмишху — адыгэр, уры-сыр, ІэкІыб кыралыгъуабзэ-хэр — зэхэтым илъэсыбэрэ идеканыгъ, мы институт дэдэм

иподготовительнэ отделение илгъэхъэтэу ыкІи студентхэр я 19-рэ лгъэшІэгъум иурыс литературэкІэ ригъаджэху щытыгъ. Хэкум ыкІи респуб-ликэм гъэсэныгъэмкІэ икомис-сие зэфэшхъафхэм сыдигъуи ахэтыгъ, егъэджен тхылъхэр (учебникхэр) литературэмкІэ ыгъэхъазырыгъэх, кыдыгъэ-кІыгъэх. Игушысы, изэфэхы-сыжъ ахэм ренэу акІыгъу-жыгъ. Джары Къуныжъ Мы-хъамэт илофшІэкІагъэр.

Мыхъамэт литературэ фэшэ-ныгъэ ин нэмыкІ лъэныкыокІи зериІэм Пэрэныкыо Къутасэ мэфэкІым хэлажэхэрэм гу лъа-ригъэтагъ. Ар «**Пушкин**» зы-филорэ темэ иным хъарамы-гъэнчъэу куоу зэрэдэлэжыагъэр ары. Ифэшхошэ дэдэу Пушки-ным идышхэ медаль усэкІо-шхор кызыхъугъэр илъэс 200 зэхъум кыфагъэшъошагъ,

кылыжыгъэ тефэ шыпкъэу урыс словесностымыкІэ Ака-демием имедали. Ау анахъ щытху лъапІэр — цыфхэм, уилгъэпкъ, уилофшІэгъухэм, уиныбджэгъухэм, ебгъаджэхэ-рэм уалъытэныр, ежъ-ежы-рэу, ыгу ифэбагъэкІэ, ыпсэ идэ-хагъэкІэ имафэ пэпчкІэ зэ-рилэжыгъэр ыкІи зэрилэжы-рэр Мыхъамэт, уехъопсэнуэ гу-кІэгъу гуфэбэныгъэ зэрэхэ-лгыр Къутасэ ипсалгъэ шыкІи-гъэтхыгъ.

ГушыІэр лгъыгъэкІотагъ **фи-лологие шэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Ма-мыр Руслъан**. Къуныжъ Мы-хъамэт зэрэригъэджагъэр, хэку гъэзетым Іоф шишІэнэу зэрэ-

повестхэр гъэзет ыкІи чыпІэ журналхэм кызыррашыхуы-хэрэр, литературэ ыкІи театрэ критикэмкІэ тхыгъэ дэгъухэр зериІэр кыІуагъ.

Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъ-кыар ыкІи Къэрэщэе-Щэр-джэс республикэхэм яна-роднэ тхакІоу МэщбэшІэ Исхъакъ фэбэгъэ ин хэлэу кыгушылагъ. Къуныжъ Мы-хъамэт ицІыфышІугъэ, иныб-джэгъуныгъэ ышхъэкІэ ыушэ-тыгъэу зэрэщытыр щысэхэм-кІэ кыІотагъ. «СикІэлэгъэ-джэ лъапІэ» зыфилорэ гушыІэ лъэшыр Мыхъамэт ифэшхошэ шыпкъэу, кылыжыгъэу зэ-рэщытым зэрэдыригъашхэр кыІуагъ. КІэлэгъэджэ учили-щым тІури щеджагъэми, ягъо-гупэ зыщызэлукІагъэр хэку гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеир» ары. Мыхъамэт шэ-Іагъэ, пытагъэ, зэфагъэ, шып-кыагъэ, нэхъой зэрэхэлым ухэ-ми узрипІурэр Исхъакъ кІи-гъэтхыгъ. КыпфэгъумэкІынэу, гум узымыненщтмэ зэрэщыщыр ышІошэ зыгъэхъугъэр, 1958-рэ илъэсым иунэгъо ныбжыкІэ-кІэ (ипшъэшъэжыеу Нэфсэти икІали цыкІухуэ) зычІэс фэтэ-рым кызычІагъэкІхэр ары. Джашыгъум Къуныжъ Мы-хъамэт ежъ иунэ ыцэхэи, зэІа-хыыл-зэгупсэхуэ зэдыщылагъэх, кыныпІэм рищыгъэх. «Мы-хъамэт цыфышІу, — еІо Ис-хъакъ, — янэ ащ шхъэкІафэу, шІулэгъоу фыриІэм сыщы-гъуаз, яджэ сыщылагъ, гушы-ІэкІэ кыэпІонэу шымытэу хъа-лэл». ЕтІанэ творчествэмкІи ишІуагъэ кызырэкІыгъэр кы-хыгъэщыгъ, а зэкІэ зэфіщэ-жыкыгъэ, Исхъакъ Къуныжъ Мы-хъамэт ежыри икІэлэгъэджэ дэдэу ылытагъ. «Плъэ утетэу, ныбджэгъухэр кыбготхэу, Іахыылхэм уагъашІоу Тхъэм ущегъаІ!» — ыІуи фэлъэІуагъ.

Уалгъэжыын имышыкІа-гъэу гушыІэ фабэхэр, зафэхэр Мыхъамэт кыфаІуагъэх илоф-шІэгъугъэ шэныгъэлэжхэу, илъэсипшІ пчъагъэхэм кы-готыгъэхуэ **КІуай Хъалимэт, Елена Шибинская**, непэ университетым литературэм-кІэ, урысыбзэмкІэ щезыгъа-джэхуэ **Щыкъ Николай, Шы-шхъхэ Нэллі, Татьяна Сте-пановам, НэмыгІэкІо Розэ, ШхъэкІуамыдэ Марыет**.

Адыгэ кІэлэгъэджэ колле-

джым ипащэу, тарихъ шІэны-гъэхэмкІэ докторэу **Ацумыжъ Казбек**, АКЪУ-м Шэныгъэ-хэмкІэ итхылъеджапІэ ипащэу **Къонэ (Лъэустэн) Фатимэ**, Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахы-мэ ыцІэ зыхырэм иартист цІэ-рыІоу **Кукэнэ Мурат**. Мы-хэм зэкІэми цыфыгъэм ылъэ-ныкыокІэ зы шэн дахэ Мы-хъамэт кыхъэзымыгъэщыгъэ ахэтэп — ар хъазынэба! КІэ-лэгъэджэхом имэфэкІ уни-верситетым филологиемыкІэ ифакультет истудентхэми ама-къэ щыІугъ. Пшгъэшэ ыкІи кІэлэ ныбжыкІэхэр ІупкІэу Къуныжъ Мыхъамэт ихудожес-твеннэ лирикэ, прозэу «**КІы-мэфэ гъогу**» щыщ пычыгъом, усэхэм кыаджагъэх. МэфэкІым кыекІолІэгъэ пстэумэ зэрафэ-разэр Мыхъамэт ышыпхъоу Нуриет кыкІыгъэтхыгъ. Ягъэ Хэгъэгъу зоошхом зыхэкІуадэм, янэ кылыфыгъэ нахъыжъэу, тым ычыпІэу, шы дэгъу дэдэу яІагъэм, непэ кызынэсыгъэм яІэу, илъэпкъыкІэ шІушІэгъабэ зилэ Къуныжъ Мыхъамэт псауныгъэкІэ, хэхъоныгъэкІэ, гъэшІэ тынчыкІэ ар кыфэ-лъэІуагъ. «Тянэ ыкІи тэ, сабыи нэбгыри 4-м, Мыхъамэт, укы-зэрэтыфшытыгъэм, сыдигъуи тыпшымыгъушхуэ укызырэт-кыотыгъэм цыфы тишІыгъ, егъашІэм зы дысыгъэ гушыІэ ужэ кыдыэкІыгъэу зэхэтхы-гъэп, джаш пае «опсэу» мы зэкІэмэ зэхэхуэ осэІо!» — ыІуагъ. Ыпхуэ цыкІоу (ныб-жыкІэ, Іуш дэд) Динэ ягъэ шы-гушІукІэу ыкІи зэрэкІыры-пылырэр мыгъуашхуэ кыІуагъ: «Сятэ фэдэу, «цыфы» зыщІэр, илъэпкъ, ихэгъэгъу афэшпыпкъэ, зикІасэ ыкІи зилгъапІэ щыІэу сшІэрэп».

Ежъ зимэфэкІым гушыІэр зынэсым, илитературэ твор-чествэкІэ анахъ мэхъанэ зы-фишІырэ чІыпІэхэм кІэкІэу кыатегушылагъ: адыгэ сонет жанрэр Бэрэтэрэ Хъамидэ зэ-ригъэпсыгъэм, МэщбэшІэ Ис-хъакъ ипозэие лгъэш, ащ нахъ шІагъоу ипрози кызырэгъоу-цагъэр хигъэунэфыкІыгъ, худо-жественнэ зэдзэкІынымыкІэ гъэжыагъэхэм ягугъу кышыпгъ. ЫшхъэкІэ Іоф зыдишІэрэр, художественнэ повестэу «**КІы-мэфэ гъогу**» ыкІи романэу «**ШІулэгъу хылы**» хэуты-ным зэрэфигъэхъазырхэрэр кыІуагъ.

Лъэпкъ тхылъеджапІэм ипа-щэу Кыык Бэлэ лытэныгъэ ин, шхъэкІафэ, гуфэбэныгъэ дахэ мыш фэдиз цыфмэ зыфыриІэ Къуныжъ Мыхъамэт имэфэкІ мафэ тхылъеджапІэм зэрэжыагъэунэфыкІыгъэр зэ-ригуагъэр, тапэ ит цыфышхо-хэр нахыкІэхэм сыдигъуи плъапІэ, шысэтэхыпІэ зэрафэ-хуэрэр кыІуагъ, псауныгъэкІэ, тхыагъокІэ фэлъэІуагъ.

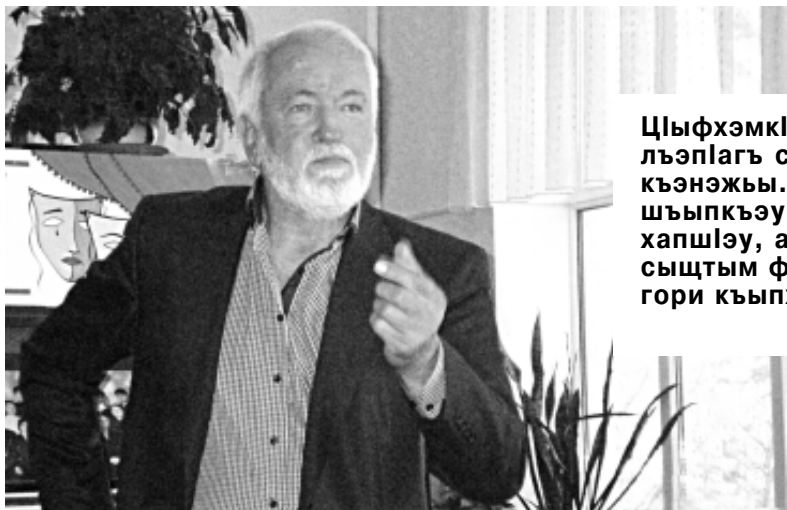
МэфэкІ зэхэхэм хэлэжыагъэ пэпч ыгу ащ ыгъэшІугъэу хэти кыэбзагъэм, дэхагъэм, зэфа-гъэм зыдымышІагъэу зыфикъу-дыищытыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр мэфэкІым Іэ-шынын Аслъан кыщыты-рихыгъэх.

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР

ЗэIуKлэгъу фаб

ЦыфхэмкIэ театрэ искусствэр анэхъ лъэплэгъ сыдигъуи, ащ тетэу непи къэнэжъы. Сыда пIомэ уапашхъэ ит шыпкхъу, плъэгъоу, зэхэпхъу, зэхапшIэу, артист пэпчъ угу къызэрэнэ-сыщтым фэдэу нэмыкI жанрэ лъэпкъ гори къыпхэхъан ылъэкIыщтэп.

гъагъэх. Ахэр 1976-рэ илъэсым театрэм, музыкэм ыкIи кинонм якъэралыгъо институтэу Ленинград дэтыр къэзыухыгъэхэр арых. АIуKлагъэх ахэр искусствэхэмкIэ Адыгэ респуб-

творческэ гъэхъэгъэ гъэнэфэгъэхэр зэрIэхэр, творчествэм ухэтыныр зэрэгъэщIэгъоныр артистхэм кIэлкIэу, узIэпищэу къаIотэгъ.

ЗэIуKлэгъум хэлэжъагъэх зэлыашIэрэ артистхъу, къэралыгъо шытхъуцIэ инхэр зиIэхъу **Зыхъэ Заурбий**, Лъэпкъ театрэм ипашцэу **Зыхъэ Мэлайчэт**, театрэм ихудожественнэ Iэшхъэтетэу **Кукэнэ Мурат**, артисткэ цIэрыIохъу **Уджыхъу Марыет**, **Кушъу Свет**, **Ацу-**

Заурбий. Театрэм иIофшIакIэ, ищыIакIэ, иколлектив ехыIла-гъу бэ къыIотэгъэр. ИгушыIэ анэхъ къыхигъэщIэгъэр Лъэпкъ театрэм гъогушхо, гъогу къын къызэрIуKлэгъэр ыкIи непи театрэм имурад ин дахэу лыигъэ-кIуатэу Iоф зэришIэрэр ары. Коллективым 1962-рэ илъэсым ГИТИС-р къэзыухыгъэ артист нахъыжхъэр — **КыкI Юрэ**, **Устэкъо Мыхъутар**, **Мурэтэ Чэпай**, **Уарпэкъо Аслъан**, нэмыкI-хэри зэрэхэтхэм ягугъу къышIыгъ. Ленинград зышеджэгъэхэ лъэхъаным епхыгъэ гукъэкIыжхэмкIэ артистхэр ныхъыжхъэхэм къадэгощагъэх, театрэ шыIакIэр зэрэтхъагъом щысэ фэхъухэрэр агу къагъэкIыжхыгъэх.

МэфэкI зэхэхъэм хэлэжъагъэх АР-м инароднэ артисткэу **Уджыхъу Марыет** зипэщэ литкружокым хэт кIэлэщIыкIухэр, ахэм адыгабзэкIэ сценкэ цыкIу къашIыгъ. ИскусствэхэмкIэ колледжым истудентхэм Лъэпкъ театрэм иактерхэм оред къафаIуагъ.

ЗэIуKлэгъу фабэм шыIагъэх искусствэр зикIэсэ тхылъеджэхэр, кIэлэгъаджэхэр, культурэм иIофшIэхэр.

Тхылъ къэгъэлъэгъонэу «Театр — время перемен» зыфиIорэм хъакIэхэми, зэIуKлэгъум шыIэгъэ пстэуми анаIэ тыра-дзагъ, ягуапэу еплъыгъэх.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нурмет.

шыIагъ. Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэ зыхыIрэм мы мафэхэм Iоф шызышIэрэ артистхэр ащ къырагъэблэ-

ликэ колледжэу Тхъабысымэ Умар ыцIэ зыхыIрэм шеджэр ныхъыжхъэхэм. Уахътэм дырагъаштэу Iоф зэрашIэрэр,

мыжъ Нурбий, артист-кIэлэгъаджэу **ХъатхъакIумэ Аскэрбий**.

Iофхъабзэр зэрищагъ **Зыхъэ**

КЪЭБЗЭНЫГЪЭР ЗЭКИЭМИ ЗЭДЫТИОФ

Нахъ дэгъоу зэхашцэщт

Унагъохэм къадащырэ пидзафэхэм бэрэ шъхъэгъэу-зыбэ къапэкIы. Афамыгъэнэфэгъэ чыIпIэхэм хэкIыр, псэолъэшынм къыпкIырэ пкъыгъохэр, нэмыкIхэр ащаратэкъухъу аублэзэ, ошIэ-дэмышIэу хэкIитэкъу-пIэхэр къащызэIуахых. Гъогубгъухэр, псы нэпкхэр, нэмыкI чыIпIэхэр ауцIэпых, ау зыми пшъэдэкIыжъыхыIрэм. Нэужым шэмбэт шыхъафхэр зэхашцэхэзэ, а чыIпIэхэр нэмыкI горэхэм агъэкъэбзэжъынхэ фаеу мэхъу. Мы къыныгъом бэрэ игугъу ашIы нахъ мышIэ-ми, ар къагъэуцун зэрамылъэкIырэр ренэу нэры-лъэгъу къытфэхъу.

Адыгэкъалэ ипашцэу Хъатэ-гъу Налбий джырэблагъэ ты-зыIокIэм тызытегушыIагъэхэм мыри зыкIэ ащыщыгъ. Ащ къытфиIотэгъэхэм къызэрэдгурагъэIуагъэмкIэ, къалэм ыкIи ащ иIэгъо-благъохэм хэкIитэкъупIэхэм уащыIуKлэнэу шытэп. Ауужырэ илъэс зытIум республикэр яIэпыIэгъоу къаратыгъэ техникэу коммунальнэ къулыкъур зэраIушыхъэмкIэ пидзафэхэр къалэм ыкIи ащ къыхиубыгъэрэ Хъалъэкъуаерэ поселкэу Псэкъупсэрэ адащых, хэушъхъафыкIыгъэ чыIпIэм рашалIэх. Хъалъэкъуаерэ Псэкъупсэрэ тракторымкIэ хэкIы-хэр къадащых, къэлэ кIоцIым автомашинэхэм Iоф шашIэ. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм апэблагъэу агъэуцугъэ контейнерхэм унэхэм къарахыгъэ хэкIыр ащызэIуагъэкIэзэ, мафэм зэ дащых. Ау, Налбий къызэри-IуагъэмкIэ, джы тIогъогогъо дащызэ ашIыщтэу агъэнэфагъ. Ащ ишIуагъэкIэ къалэм къэ-

бзэныгъэу дэлъыр тапэкIи нахъ дэгъоу гъэпсыгъэным щэгугъых. Сыда ащ лъапсэ фэхъун ылъэкIыщтыр?

Республикэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ, къалэу Мыекъуапэ хэмытэу, азыфагу непэ Адыгэкъалэ закъу официалнэу азыгъэтхыгъэу хэкIыр зышагъэкIодыжхъэр чыIпIэ хэыгъэ зиIэр. Ащ игъэпсын къын бэ-кIае къыпкIыгъэ нахъ мышIэ-ми, джы зэрищыкIагъэм рафы-лэгъэ пIоми хъуцт. Гектар 13 зэлызыубыгъэрэ чыIпIэу ыпэ-кIи пидзафэхэр зэрашалIэ-щтыгъэр мэкъумэщ мэхъанэ зиIэ чыIгухэм ащыщыгъэти, промышленнэ мэхъанэ зиIэхэм ахагъэхъажыгъ. Объектыр зы лъэныкъомкIэ бетоным хэшы-кыгъэ плитэхэмкIэ къашIы-хъагъ, адрэбгъухэмкIэ дэтIы-кыгъэхэр фашIыгъэх. Ащ Iоф шызышIэщтхэм апае унэ цы-кIуи шагъэуцущт, электриче-ствэри бэ темышIэу къырашэ-лIэщт. Ау джы а IофшIэн пстэ-

ури ыпэкIэ лъызыгъэкIотэщт фирмакIэу къыхахыгъэм гугъэ-пIакIэхэр рапых.

Джырэ нэс хэкIым игъэкIо-дыжын епхыгъэ пшъэрылхэр ыгъэцIащтыгъэх «Луч» зыцIэ фирмэм. Ау бысымыкIэ лъы-хъухэзэ тендер зызэхашцэм, те-кIоныгъэр къыдихыгъ Анато-лий Игнатювич зипэщэ фирмэу Мыекъуапэ хэкIым идэщын шызыгъэцIащт. Мы мафэ-хэм полигоном Iоф шызы-шIэщт техникэр ащ Адыгэ-къалэ ришэлIэщт, зэзэгъыны-гъэм кIэтхэнхъэ, хэкIыр дэ-щыгъэныр ыкIи гъэкIодыжы-гъэныр а фирмэм Адыгэкъалэ щигъэцIащт.

— Джырэ нэс, — еIо Нал-бий, — пидзафэхэр гъэкIо-дыжыгъэнхэм епхыгъэ тариф къалэм шагъэфедэщтыгъэп. Илъэсым къыкIоцI къалэм дэтщырэ хэкI тонн мин 20 дгъэ-псыгъэ полигоном щыдгъэ-кIодыжыщтэу тлыгътэзэ хы-сапкыдзэнхэр зытэшыIхэм, уасэр сомэ 68-у шытын фаеу дгъэнэфэгъагъ. Ау нэмыкI чы-пIэхэми къаращыщт хэкIыр типологион къырашэлIэщтэу ыкIи зэкIэ пидзафэхэм ябагъэ илъэсым тонн мин 50 Iэпэ-цы-пэм нэсыщтэу къытфилыгътэзэ, уасэхэр гъэнэфэгъэнхэмкIэ ГъэIорышIапIэм дэщыпIэр со-мэ 42-м шIомыкIыщтэу къыт-фигъэнэфагъ. Ар мэкIащэу тэ-

лыгътэ. Сыда пIомэ, гушыIэм пае, бгъэцIащтэу IофшIэным со-митIу о хаплъхъэу, ау къыхэ-кIыжыIрэр зы сомэм шIомы-кIы зыхъукIэ, узэристыхъа-щтыр хэти ешIэ. Ау фирмэу къедгъэблэгъагъэм хэкIыр зэ-хэшыпкIыгъэнымкIэ IофшIэн-ри ыгъэцIащтэу аIуагъэщ, ятIо-нэрэу бгъэфедэжын плъэ-кIыщт тхылъышIэу, бжъэу, апч бэшэрэбхъу, гъучIыжхъэу ха-шыпкIыжыIрэхэм дэхэ-кIаеу къаIэкIон ылъэкIы-щтыгъэ, ары, къызэрэшIошIы-рэмкIэ, а фирмэмкIэ мылькIум икъэкIопIэ шъхъаIэу хъун ылъэ-кIыщтыр. Шыпкхъэ, комму-нальнэ фэлэ-фашIэхэм ауасэ-хэм зэрехахъорэмкIэ цыфхэм тыгу ямыгъун тлъэкIырэм, ау къалэм ифэшъошэ къэбзэны-гъэ дэлъхъэгъэным, хэкIитэ-къупIэр Iыгыгъэным апэIу-хъащт мылькIур къэгъотыгъэ-ным фэшI нэмыкI хэкIыпIэ шыIэп. Къэлэ пстэуми ары зэ-ращыгъэпсыгъэр.

ЗэрагъэнэфэрэмкIэ, джы пы-дзафэхэр мафэм тIогъогогъо дащыхэзэ ашIыщт. Ащ пае фэ-тэрыбэу зэхэт унэхэм адэжъ-кIэ контейнерхэри нахъыбэу ашагъэуцущтых. Налбий къы-зэриIуагъэмкIэ, мы IофшIэным-кIэ къэлэ коммунальнэ хызы-мэтым ыгъэфедэщтыгъэ тех-никэ зыбгъушIыр фирмакIэу къафэIуагъэм бэджэнэу ра-

тынышъ, ащ ыгъэлэжъэщт, ежъ иехэри хэкIитэкъупIэм щигъэ-федэщтых, пидзафэхэм ягъэ-кIодыжын нахъ дэгъоу зэхы-щэщт. Нахъыпэм жыбгъэшхо шыIэ зыхъукIэ, хэкIитэкъупIэм шыIэIуагъэIагъэм къыхэкIырэ пленкэхэр, тхылъыпIэхэр гу-бгъом шызэрехъэхэу къызэрэ-хэкIыщтыгъэм фэдэжыIщтэп, нахъ егугъухэзэ яIофшIэн агъэ-цIащIэным пылбыщтых.

— Республикэм ипашцэхэм къалэм анаIэ къызэрэтырагъэ-тырэр, амалэу шыIэхэмкIэ ре-нэу къызэрэддэлэхэрэр хэсы-мыгъэунэфыкIын слъэкIы-щтэп, — еIо Налбий. — Ыпэ-кIэ зэрэщытыгъэм фэмидэу, ауужырэ илъэс зытIум ком-мунальнэ хызымэтым иIоф-шIэн нахъ къэзыгъэпсынкIэ-гъагъэр ахэр къыддэлэхэ тех-никэ лъэпкэ зэфэшъхъафхэр къызэрэтIэIагъэхъэгъагъэр ары. ХэкIыр зэрэдащырэ авто-машинитIу, осыр зэрэIуагъху-рэ ыкIи урамхэм пшахъор ате-зытэкъорэ автомашинэ, трак-торитIу, пстэумкIи зыбгъушI фэдиз тэгъэфедэ. ЫпэкIэ ащ фэдэ амал тIэу къыхэкIы-гъэп.

ШыIэныгъэр зыпкэ иты-рэм, ренэу пшъэрылхыкIэхэр къэгъэуцух, кIэ горэхэр къы-зыдехъых. ХэкIыр дэщыгъэ-ным ыкIи гъэкIодыжыгъэным афэшI къалэм осэ гъэнэфагъэ-хэр шагъэфедэщтхэу зэрэху-рэр бэмэ агу ымыштэнкIи мэхъу, ау ари непэрэ уахътэм къыздихырэ шыкIэхэм зыкIэ ащыщ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

КІэлэлпІу къодыеп

Зисэнэхъат гуахъо хэзы-гуагъэрэм ащыщ КІэлэлпІу ІыгыплІу N 14-м икІэлэлпІоу Шъэджэщъ Симэ. Илъэс 28-рэ фэдиз хъугъэу ащ Іоф ешІэ.

— Еджэныр къызэрэсыгухыгъэм тетэу ІофшІэныр езгъэжъагъ, — къеІуатэ Симэ. — КІэлэлпІу ІыгыплІу N 35-р ары апэрэ лъэбэкхуэр зыщыс-шІыгъэхэр. Сьд фэдэрэ Іофи иегъэжъэн къин. Ащ фэдэ къиныгъохэр сэри спэкІэкІыгъэх. Арэу щытми, сэнэхъатэу къы-хэсхыгъэм уасэ фэсшІэу, сэри уасэ къысфашІэу щыттыгъи, сьд фэдэрэ къиныгуи къысфэлсын-кІагъ. Мы КІэлэлпІу Іыгы-плІэм сыкызыкІожыгъэр илъэс 18 фэдиз хъугъэ. Сигъусэу Хъэ-пкІэ Ларисэрэ сэрырэ тызэ-дэлэжъызэ, зым къыІэпызырэр адрэм ыштэжъызэ, сабийхэм ядгъэшІэщтырэ ядгъэлъэ-гъушщтырэ тапылъ. Зятэ-зя-нэхэм мэфэ реным акІэрычы-гъэ сабийхэм укІэлэлпІу къо-дыеу уахэтыныр икІурэп, ятэ-янэхэм яфэбагъэрэ яшІулъэгъу-рэ анахъ мымакІэу ори ахэм

ренэу алтыбгъэІэсын фае. КІэ-лэлпІу пэпчэ ежъ шэн-хэбзэ гъэнэфагъэ хэлъ. Зыр гушІу-бзыу, адрэр зыгъэгусал, е гы-рин. Ахэм сызэрагурыІошщтым-

рэ шэн-зекІокІэ дахэ зэрэхэс-лхъащтырэ сыпылъ. Сабий пэпчэ ишІоигъоныгъэ къыдэс-

цэкІэным фэшІ сабийхэр шІу плъэгъунхэ, уафэщэгъэн фае. КІэлэлпІу сэ сызэрэкІуагъэмкІэ сыкІэгъожыгъэп. Сисэнэхъат сырыгушхоу, шІу сІъэгъоу Іоф рысэшІэ. КІэлэлпІу хэм шІэ-ныгъэ ябгъэгъотыщтмэ, тикІэ-лэлпІу ІыгыплІэ зтегъэгъыс-хъагъэу щыт, тищыкІагъэр зэкІэ тІэкІэлъ.

Бзылфыгъэ губзыгъэ го-хым иІофшІэн нахъ гъэшІэ-гъон къэзышІырэр исэнэхъат хэшІыкІышхо фыриІэу, КІэлэ-пІу хэм ыгу афэщагъэу зэрэ-щытыр ары.

КІэлэлпІу ІыгыплІэм узэ-рчІахъэу тилъэкъ ишэн-хэбзэ-зэхэтыкІэхэр зэрэщылабгъэ-

кІуатэрэр къэошІэ. ЯцІыкІу-гъом къышегъэжъагъэу ахэр зэ-рахалхъащтым пылхы. Му-зей цыкІоу агъэпсыгъэм лъэкъ Іэмэ-псымэу чІэлъыр бэ. Мэ-фэкІ мафэхэр игъэкІотыгъэу зэ-рэщыхагъэунэфыкІырэм нэ-мыкІэу, кушъхапхэм, лъэтегъэ-уцом, нысэищым ыкІи нэмыкІ лъэкъ Іофтхъабзэхэм сабий-хэр ашІогъэшІэгъонэу ахэла-жъэх.

Анахъ шІухъафтын лъапІэу бзылфыгъэм ылгытэрэр са-быеу Іоф зыдишІагъэхэм зэра-щымыгушщэрэр ыкІи ахэр да-хэкІэ къызэрэхэщыхэрэр ары. ИлъэсипІым къыкІоцІ ыІы-гыгъэ КІэлэлпІу хэр мыгъэ апэрэу еджапІэм чІэхъагъэх. Ахэм ягугъу къышІы зыхъукІэ, ыгурэ ыпсэрэ зэрэхэлъыр къы-хэщы.

— ЗэкІ пІоми хъунэу нэут-хэхэу, Іуш цыкІу хэу щытыгъэх. Сьд фэдэрэ Іофтхъабзи афызэ-хатщэхэрэм чанэу ахэлажъэ-щтыгъэх. Сапэ къифэхэми са-гъэгъуащэрэп, садэжъ къако-хэуи къыхэкІы. Джы мыгъэ къэкІуагъэхэри гъэшІэгъоных. Апэрэ мафэхэм гъыщтыгъэх, джы дэхэкІаеу къытэсагъэх.

Шъэджэщъ Симэ цыф шыа-бэу щыт. Шэн-зекІокІэ дахэу хэлхэм, бзылфыгъэ ІэпІа-сэу зэрэщытым апае иІоф-шІэгъухэм цыхъэ къыфашІы, алтыгъэ.

ПАТЫКЪО Анет.

САТЫР ЗАУЛЭКІЗ

ТыгъуакІор къаубытыгъ

ТапэкІи хъапсым чІэсыгъэ кІалэу поселкэу Каменномостекэм щыпсэурэр тыгъуа-гъэу лыхъухэзэ, чъэпыо-гъум и 11-м джыри зы нэб-гырэ зэрихункІагъэр къыха-гъэщыгъ. Хэгъэгъу кІоцІ Іоф-хэмкІэ Мыекъопэ районым игъэІорышІапІэ иІофышІэ-хэм къызэраІуагъэмкІэ, ста-ниціу Абадзехскэм щыпсэ-

урэ хульфыгъэм ар теба-ни, сомэ мини 8 къыты-рихыгъ. ТыгъуакІом бэрэ лыхымыхуэху къагъотыгъ. Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министер-ствэ ипресс-къулыкъу къы-зэритырэмкІэ, ар къаубы-тыгъ, нэмыкІ бзэджэшІагъэ зэрихъагъэмэ мы мафэхэм ауплъэкІу.

«Іушъхъэ-2012-рэ»

Адыгеим жъоныгъокІэ ма-зэм къышегъэжъагъэу «Іу-шъхъэ-2012-рэ» зыфиІорэ Іофтхъабзэр щэкІо, тызыхэт мазэм ыкІэм ар аухыщт.

Наркотикхэр хэбзэнчъэу гъэфедэгъэнхэм пэуцужы-гъэным фэгъэгъэ полицей-скэхэр ар зыхэлъ уцхэр къэ-зыгъэкІыхэрэм, наркотик-хэр Адыгеим къызыщэхэрэм ыкІи цыфхэм языщэхэрэм алъэхуэх.

Аужырэ мазэхэм Мыекъо-пэ, Джэджэ ыкІи Тэхъутэ-мыкЪое районхэм гектар

50-м ехъумэ кІэп къаща-гъэкІыгъэу къыхагъэщыгъ. Кошхъэблэ ыкІи Красно-гвардейскэ районхэм аща-упкІэжыгъэ кІэпэу къагъо-тыгъэр тонни 3-м къехъу. Наркотик зэфэшъхъафхэр — марихуанэр, гашиш, Іу-шъхъэр — килограмм 12 хъоу, ащэнэу агъэхъазыры-гъэу республикэм ичІыплІэ зэфэшъхъафхэм къащала-хыгъэх. Мыщ фэдэ бзэджэ-шІагъэхэм ахэщэгъэ нэбгырэ 55-мэ уголовнэ Іофхэр къа-фызІуахыгъэх.

Машинэр къеутэкІыгъ

Поселкэу Каменномост-скэм щыпсэурэ бзылфыгъэм ипхъорэлъф цыкІу игъусэу, гъогу гъунэм тетхэу кІохэзэ, сабым зылэкІиути, гъогум телъадагъ. Янэжъ псынкІэу ащ лъежъи къыубытыжыгъ, ау ежым аужкІэ къыкІы-щтыгъэ машинэр къеутэкІи, икІупшъхъэхэм ащыщхэр ыкІутагъэх.

Рулым кІэрысыгъэ хуль-

фыгъэм штагъэм хэтэу маши-нэр къыфэмыгъэуцугъэу еІо. Ау аужырэ илъэситІум ар щэ агъэлщынагъэу къычІэкІыгъ псынкІащэу гъогум зэрэры-кІорэм, лъэсрыком гъогу зэрэ-римытыгъэм, ежым ипсауны-гъэ къызтэзыгъэнэщт бгыры-пхыр зэрэтемылхыгъэм апае.

Гъогум къытехъухъагъэр мы уахъгэм зэхафы.

(Тикорр.).

Шхъомч чъыгхэр агъэтІысых

Мыекъопэ районым ит поселкэу Цветочнэм тапэкІэ фэдэ щамылэжыгъэу тызхэт мазэм шхъомч чъыгхэр гектар 1,8-м цагъэтІысыгъэх. А ІофшІэныр зыщызэ-шІуахыгъэ чыплІэм тыщыІуагъэ субтропическэ куль-турэхэм яинститут икІутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипащэу ПчыхъэкІэ Эдуард.

— Мы чыплІэм шхъомчыр гектари 2-м фэдиз хъазырым ащыдгъэтІысыщт, — къыти-Іуагъ ащ. — Джащ фэдэу дэ-жъыери гектари 2-м къащыд-гъэкІынэу итхуахъагъ. Чыг цыкІу хэр, ахэм ядэлэжъэн тедгъэкІодэщтыр тызхэт лъэ-хъаным нахъ макІэ хъу зэпы-тырэ культурэхэм ядэлэжъэн пылхэм ІэпыІэгъу афэхъурэ общественнэ дунэ организаци-ем къытІэкІигъэхъащт.

ШхъомчыкІэр зыщапхыщт ыкІи чыг цыкІу хэр зыщагъэ-тІысыщтхэ чыплІэм джащ фэдэу тащыІуагъэ районым щыщ Тимирязевскэ къоджэ псэупІэм ипащэу Александр Чолакянрэ мэххэр къэухъумэгъэнхэм пыл бригадэу мыщ къэкІуагъэм ипа-щэу Николай Алентьевырэ.

— ЗэкІэ тиІофышІэхэр мы ІофшІэным непэ хэлажъэ, — еІо Николай Алентьевым. — Адыгэ Республикэр зызхаща-гъэр илъэс 21-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэу мы ІофшІэныр зэшІотэхы. Арышъ, цыфхэм якІэсэ шхъомчыр тиресубли-кэ къыщыгъэкІыгъэным тэри тІахышІу хэтэшІыхэ. Непэ шхъомчыкІэр тэпхы, мэфипшІ горэкІэ дэжъыакІэм ипхыни тыфежъэщт. Чыгоу ахэм ящы-кІагъэр зэкІэ дгъэхъазырыгъэ, шхъомч ыкІи дэжъыакІэу ти-

щыкІагъэри зэдгъэгъотыгъэ. Ахэр къызыщыкІышщтхэ питом-ник тэгъэгъы, чыг цыкІу хэр зыгъэтІысынхэу фаехэми алэ-кІэдгъэхъащт.

ГъэрэкІо шхъомч ыкІи дэ-жъыекІэ дэгъухэу зэрагъэгъот-хи апхыгъагъэхэм къатыгъэ чыг цыкІу хэр джы агъэтІы-сых. Чыгум хатІыкІырэ мэхэ цыкІу хэм чыг цыкІур рагъэ-

тІысхъэщъ, псыр кІагъахъо, еІанэ чыгур тыратэкъожы.

— ШхъомчыкІэр ащыт-пхызызэ чыг цыкІу хэр къыз-щыдгъэкІышщт чыплІэхэр дгъэ-хъазырыгъэх, — къеІуатэ ПчыхъэкІэ Эдуард. — Ахэм ядэлэжъэн зэрифэшъуашэм те-тэу зэхэтщэнышъ, цыфхэм якІэсэ шхъомчыр бэу къыщыд-гъэкІыным иамалхэр зетхъа-щтых.

Джарэушщэу чыг цыкІу хэм ягъэтІысын мэфэ реным дэ-гъоу Іоф дашІагъ.

Леонид МЕРТЦ.

Сурэтым итхэр (сэмэгум-кІэ къебгъэжъэнышъ): **Ни-колай Алентьевыр, Алек-сандр Чолакян, Пчыхъэ-кІэ Эдуард.**

ЛЪЭПКЪ ІЭПЭЩЫСЭХЭМРЭ ІЭШІАГЪЭХЭМРЭ ЯКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Лъапсэр зыгъэбагъорэр кӀаугъуае

Узщыц лъапкым итарихъ ухэзыщэрэ Іэшагъэхэм уяплъызэ, щыІэныгъэр нахышӀоу кыбгъурыІо пшӀои-гъоу ухэцэтыкы. Зэфэхьысыжхэм уагъэшӀырэ гу-пшысэхэм лӀэуж нахыжхэм яшӀуагъэ нэгум кыкӀа-гъэуцӀо. Лъапкъ Іэшагъэхэмрэ Іэпэщысэхэмрэ якъэ-гъэлъэгъонэу джырэблагъэ къутырэу Гавердовскэм щызэхащӀагъэр ІофшӀаплӀэу «Нанэм» яцэнэрэу шыкӀуагъ.

ЧыплӀэр дахэ, хьопсагъо. Мэзжые Іупэм чыгъ бырабэ-хэр, пхъэшхъэ-мышхъэхэр щыолъэгъух. ХьамышхунтӀэр зикӀасэхэм, пцэжыеешӀным дихьыххэрэм, щэмэджымкӀэ уцыр изыупкы зышӀоигъохэм яухэртэ гъэшӀэгъонэу шагъэ-кӀон алъэкӀышт. Жьыр шыкӀа-бзэш, тыгъэм инэбзыйхэм уапхырыплъызэ, гум иорэд мэкъэ шъабэкӀэ кыхъудзӀным узыфещэ.

Адыгэ Республикэм культу-рэмкӀэ и Министерствэ, АР-м лъапкъ ІофхэмкӀэ, ІэкӀыб кьэралхэм ащысээрэ тилъапкъэ-гъухэм адырӀэ зӀпхыныгъэ-хэмкӀэ ыкӀи кьэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет, тирес-публикэ иобщественнэ движе-ниеу «Адыгэ Хасэр», ІофшӀа-плӀэу «Нанэр» кӀэщакӀо зыфэху-гъэхэ кьэгъэлъэгъоныр щыІэ-ныгъэм пӀэблагъэу зэхащӀагъ.

Кушъэр, Іанэр, лагъэхэр

«Нанэр» джэнэт кьогъупэм, пшысэ мзыжыиым афӀэбгъа-дзэ, лъапкым итарихъ кьэ-зыІотэрэ пкыгъохэу кьагъэ-лӀагъорэмэ уадэгъушӀэ пшӀои-гъоуи кыхэкӀы. Адыгэмэ Іэнэ хьураер унэм зэрэщӀагъэфедэ-щтыгъэр Костэкъо Русланрэ Уджыхъу Кимэрэ яІэшагъэ-мэ ахӀолабгъо. Пхъэм хэшӀы-кыгъэ лагъэхэр, кушъэр дахэ. Ахэр пшыныхэм пае Іофым хэ-шыкӀэ зэрэфыуиІэм дакӀоу шъа-Іагъэ кызыхъбгъэфӀн пае.

— СикӀэлэегъаджэу, сызы-гъасэу слыгъэрэр зӀлӀашӀэрэ сурэтышӀ-модельерэу СтӀашъу Юр, — кьӀуатэ Мыекъуапэ щыпсээрэ Уджыхъу Кимэ. — СилӀшагъэхэм цыфхэр кьа-кӀэлупчӀэх, зыщӀэфы зышӀоигъо-хэм пӀшорыгъэшӀэу зэзэгъы-ныгъэ адэсшы. Кушъэр сшы зыхъукӀэ ордэу «сыхилгъасэу» кыхэкӀы. Бзылфыгъэхэм кушъэ ордэу ясабийхэм кьа-фалорэмэ тхакъыгъэр агъашӀо. ЩыІэныгъэр лъызыгъэкӀотэ-рэ Іофым сыпылшыш, сы-пшырӀеп.

ПӀнэшъу Сафьет Адыгэ Республикэм лъапкъ культу-рэмкӀэ и Гупчэ иІофышӀ, иІэ-пэщысэхэмкӀэ цыф цӀэрыу. Искусствэм фэгъэхьыгъэу зэфэхьысыжхэр зыщысшырэ уахътэм сиупчӀэжыгъоу бэрэ кыхэкӀы. ИшӀушӀагъэрэ игу-пыкӀырэ апае сыфӀраз. Ныб-жыкӀэхэр егъасэх, зылгышӀэ-хэзэ щысэ афӀхъу.

Лъапкъ тхыпхъэхэу, шӀу-хьафтын ашырэ пкыгъохэу иІэпӀэсэныгъэ ишыхатхэм уяплъызэ уагъэгупшысэ. Бзы-лфыгъэ лъхъанчэм ыІапэмэ нахъ пӀэблагъэ зафӀпшымэ, бгъэшӀэгъоштыр макӀеп.

— Нурбий, Іапэхэмрэ гум-

рэ зэгъусэхэу Іоф ашӀэ, — те-гъэгъуазэ ПӀнэшъу Сафьет. — Орэдыр мэкӀэ-макӀэу кыхэ-сэдзэ... ГъашӀэм сызэрэхэтыр силӀшагъэхэмкӀэ сӀлӀэгъужы.

Пшъашъэм пае зыкъысфӀагъэгусэ

ИлӀэсыбэ хьугъэу лъапкъ Іэпэщысэхэм апылӀ цыф шӀагъохэм тарэгъушхо, якъэбар кьӀуатэу зэхэсхымэ, сэр-сэрэу зэгъэпшӀнхэр сэшӀых, Іофым

хэшӀыкӀ физиІэмэ сяупчӀы. НыбжыкӀэхэр кьахэзгъэщы-ныр шӀэны зыкӀысфӀагъэгъэр лӀэужхэм язӀпхыныгъэхэр мэ-пытэхэшӀ ары. Хьот Светлана пшъэшӀэ ишыгъ. АР-м лъапкъ культурэмкӀэ и Гупчэ иІофышӀ. Концертхэм, лъапкъ зэхӀахъ-хэм ахӀэлажъэзэ нӀуасэ тызэ-фэхъугъ. Адыгэ кьашъор дахэу кьешӀы, зэнэкъокъухэм апӀэрэ чыплӀэр кьащыдиххэу кыхэ-кыгъ.

Лъапкъхэм яфестивальхэм ащыц Хьот Светлана іофшӀа-гъэхэр кышчыгъэлъэгъуагъ, зэ-хэщакӀомэ уасэ кыфашӀыгъ. Пшъашъэм ригъэжыгъэ Іофыр лыгъэкӀуатэ тшӀоигъоу гушыІэ-фабэхэр кыпфӀэтхыгъэх. Ти-гъэзетеджэхэм ащыц горэм

Шухьафтынр пщыгъупшӀэрэп

ІотэжыкӀэ Сайхат, Хьот Светлана, Цурмыт Рузанэ, Гу-мэ Ларисэ, нэмыкӀхэм шӀу-хьафтын хъушт пкыгъохэу ашыгъэхэр, адыгэ шъуашӀхэр кьагъэлъэгъуагъэх. Лъапкъ гу-пшысэр зыдаІыгышӀы, яІоф-шӀэн зэрӀагъэкӀотэщтым ти-цыхъэ телъ. Беданэкъо Мелэч-хъан Тыркуем кыкӀыжыгъ. Адыгэ бзылфыгъэм «ыІапэ-хэм дышъэр кьӀапэзы» епӀоныр

хӀэу иІэр иІофшӀагъэхэмкӀэ кьӀуатэ. Адыгэ шъуашӀэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ кьэгъэ-лӀэгъонэу Іоныгъом и 28-м Мыекъуапэ шыкӀуагъэ «На-нэм» иІахышӀу хишӀыхъагъ. Адыгэ шъуашӀхэр кышчыгъэ-лӀагъохэзэ, тишӀэн-хабзэхэри ащ рипхыгъэх. «Нанэр» универ-ситетым фэзыгъэдагъэхэм мэ-фӀкӀым тащыІукӀагъ.

Тарихым лыхъужыгъэу кы-хӀнэгъэ Рэдэд иІаІо фэдэу «На-нэм» шаІыгъэм Кьыблэ шӀолырым ифестивальхэм цыгъхур кьащыхыгъ. Лъапкъ искусствэр зикӀэсэ Хьатикъо Адам илӀэу фагъэцӀагъ, Рэдэд иІаІо фэдэу ашыгъэр зыщи-лгы, нӀпӀэлл сурӀт тырахыгъ.

ЗэхӀахъэр кьэзыгъэбаигъэр

Адыгэ шхыныгъохэр бысы-мым Іанэм кытыригъэуцау-гъэх. ЛылӀпсыр, гуубатэр, нэ-мыкӀхэри гум рихьыгъэх. ШӀэ-ныгъэлъэжхэр, культурэм иІо-фышӀхэр, Адыгэ Хасэм хэтхэр бэ хьухэу «Нанэм» икьӀэгъэлъ-гъонхэм яплъыгъэх. СтӀашъу Юр, ПӀрӀныкӀо Чэтиб, Ехъу-лӀэ АслъанчӀерый, Мамый Рус-лӀан, Едыдж МӀэмэт, Бажъ Кая, ЕнӀмыкӀо МӀэулид, Кьу-лэ АмӀрбий, БӀгырӀэкъо Нур-бий, Кьуекъо Аслъанбий, Гьу-кӀэ Замудин, нэмыкӀхэм кьэбар гъэшӀэгъонхэр кьӀаІотагъэх. Лъапкъ искусствэм ижъ оры-шхо хэтхэу кызышчыдгъэхъу-хэзэ, тядӀлуштыгъ.

ЗэхӀэцӀкӀо купым хэтэу кьэ-гъэлъэгъонхэм уасэ афӀзышӀы-гъэ ШъхьаплӀэкъо ГьучӀыпс, МӀщфӀашӀу НӀдждэт, НӀгъуцу Аслъан, нэмыкӀхэм язэфэхьы-сыжхэм акъыл ахӀпхынэу цыт. СтӀашъу Юрэ кызӀэри-Іуагъэу, зӀнэкъокъум ухӀла-жъэзэ, щыІэныгъэм нахъ куоу уегупшысэ.

«Гран-при» зыфӀаІорэ шӀу-хьафтын шхьӀаІэр ГьукӀэ За-мудин зыфагъэшӀошагъэр. Тыркуем кыкӀыжыкӀыгъэ Беда-нэкъо Мелэчхъан апӀэрэ чыплӀэр кыдихыгъ. ТӀхъутӀмыкӀуае щыпсээрэ Дыд Фатимэ ятӀо-нӀэрэ хьугъэ. Уджыхъу Кимэ, ПӀнэшъу Сафьет, Хьот Свет-ланэ, ХьутӀыжъ Гошсымэ, Гьу-мэ Ларисэ, фӀэшхьафхэм шӀу-хьафтынхэр афашӀыгъэх.

Зэфэхьысыжъ зэхӀахъэм кы-щыгушыІагъэх ШъӀуапцӀэкъо АминӀт, ШъхьӀэлъхӀо АскӀэр, НӀгъуцу Аслъан, СтӀашъу Юрэ, ШъӀуапцӀэкъо Нурыт, ШъхьаплӀэкъо ГьучӀыпс, БӀ-гьырӀэкъо Нурбий, МӀщфӀашӀу НӀдждэт, нэмыкӀхэри. Лъапкъ шӀӀэжыым ылӀапсэ зыгъэбагъо-рэр кӀаугъуаеэз, рагъэжыгъэ Іофыр зэрӀагъэкӀотэщтым, кьӀэгъэлъэгъоным цыфхэр нахъ игъӀкӀотыгъэу зэрӀагъэгъо-зӀщтым, кьош республикӀхэр кыхагъэлажыгъэ зӀрашӀои-гъом яеплӀыкӀэхэр кьӀараІо-лӀагъэх.

ЕМТЫЛЪ Нурбий.

СурӀтхэр кьӀэгъэлъэгъо-ным кышчытырахыгъэх.

кылӀэжыгъ. Ащ дакӀоу, лъапкъ Іэпэщысэхэм апылӀхэм язэхэ-щӀн пылӀ, ІофшӀагъэу Тырку-ем щырӀаІэр тимужейхэм кьа-щегъэлъагъо.

ПӀшъу Нурбий Мыекъуапэ щӀпсэу. Унагъом ищыкӀэгъэ хьакъу-шыкӀухэр кьӀэгъэлъа-гъох. Пхъэм хэшӀыкыгъэ цацэ-хэр щӀаламэм кьӀекӀух — рыб-гъэжъным фӀшӀ. ЩыгъульӀэр, тхьацуфыр, лагъэхэр Нурбий зӀришӀыгъэхэм ишыІэныгъэ кьагъэбаигъэу елӀытэ. Гумэ Ларисэ дышӀэ Іуданэр ыгъэфе-дзэ хидыкыгъэхэр «кыгъэ-гушыІэхэу» зыпгытӀэрэмэ аде-тӀгъаштэ.

— СшӀогъэшӀэгъон, сшы-пхъоу Азэ сыфадэу уахътэ кыхэкӀы, ащ изэфэхьысыж-хэм икӀӀрыкӀэу сагъэгупшысэ. УиІофшӀагъэ цыфхэр кье-плъыхэзэ уасэ кызыфашӀы-кӀэ, зӀгъэпшӀнхэр щыІэныгъэм цыогъэфедэх, — еІо Гумэ Ла-рисэ. — Хьапшыпхэр, лъапкъ шъуашӀхэр тапӀкӀи сыдыштых.

ЗӀлӀашӀэрэ ГьукӀэ Замудин иІӀшагъэхэр лӀӀэгъупхъэх. Му-зыкальнэ ІӀмэ-псымэхэр зӀкӀу-хэу кьӀэгъэлъагъох. ШыкӀэ-пщынӀэр, кьамылыр, гьоур, нэ-мыкӀхэри лӀӀэгъупхъэх.

Лъапкъ шъуашӀхэр, хэды-кыныхэр, фӀэшхьафхэр зыца-шыхэрэ ІофшӀаплӀэу «Нанэр» Мыекъуапэ ипчӀэгъу ит. Ащ ипа-щэу ХьутӀыжъ Гошсымэ гу-

тигупшысэхэр кьыддигъош-гъэхӀп, пшъашъэм ащ фӀэдэ Іэ-шӀагъэхэр имыІэхэу кьыти-Іуагъ, ымакӀэ кьытфӀітызэ телефонкӀэ кьыддэгъушылагъ. Къэстхыгъэм лъапсэу иІэр жьым кызӀэрэхэсымыхыгъэр гъэзетеджэм есІуагъ, ау кысэ-дӀунэу, сызэхихынэу фӀэгъап. «Нанэм» ипащэу НӀгъуцу Ас-лӀан іофшӀаплӀэ шыкӀогъэ кьэ-гъэлъэгъоным зигугъу кӀэс-шырэ гъэзетеджэр цысълӀэгъу-гъап. Ащ кьеушыхьаты Іофым ар зӀрӀэщымыгъуазэр. Хьот Светлана гушыІэгъу сызыфэ-хъум хэдыкынынэу ышӀыгъэхэр игуапэу кысыгъэлъэгъугъэх, зыпылыр лъэшэу шӀогъэшӀэ-гъон, нахыжхъэм щысэ аты-рехы.

«АКТИВЫМРЭ» ГЪЭСЭНЫГЪЭМРЭ

Бзэр псэм кыыщезъэ

Бзэхэр зыщызэрагъэшлэрэ Гупчэу «Активым» Мыекъуапэ кызыщызэуахыгъэр илъэс 19 хъугъэ. Инджылызыбзэм, адыгабзэм, тыркубзэм, французыбзэм, нэмыцыбзэм, лэкуыб хэгъэгумэ къарыкыжыгъэхэр урысыбзэм афагъасэх. Илъэси 5-м кызыщызэуахыгъэу зыныбж 50-м къехъугъэхэр щеджэх. «Активым» зэхэзыщэгъэр, апэрэ мафэхэм къащегъэжыгъэу ипэщэ шъхьалэр Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ изаслуженнэ лэфышлэу Едыдж Мэмэт.

Зэхэзыщэгъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкIэ лэфхэмкIэ, лэкуыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкыгъэхэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестянской, 236

Редактор шъхьалэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО Саид

ПшъэдэкIыж зыхырэ секретары

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зыхырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысы Федерацием хэуты лэфхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлылэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлал, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр 4156
Индексхэр 52161 52162
Зак. 3094

Хэутыным узшыкIэхтэнэу щыгъуахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэхтэгъэхэуахътэр
Сыхьатыр 18.00

«Активым» икIэлэгъаджэхэмрэ икIэлэгъаджэу аналэ дэгъухэмрэ.

Егъэджэным кIэлэгъаджэхэмрэ кIэлэгъаджэхэмрэ щэгъэфедэрэ тхылъхэр гъэсэныгъэмкIэ дунэе гупчэхэм ащэгъэхьа-зырых. Зэрагъашлэрэ бзэхэм ялгытыгъэу Великобританием, Германием, Тыркуем, Израилэ зэфэхьысыжъэу ащашыгъэр агъэфедэ. ИнджылызыбзэмкIэ Москва, Шъачэ, Краснодар ягупчэхэм АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэпхыныгъэхэр адырилэх.

— Дунаим иеджаплэхэм шIу-кIэ къащыхагъэхэр Кембридж университетым ушэгъыхэр тикIэлэгъаджэхэм зэрэщыхэрэм къеушыхьаты гъогу тэрэз тызэрэтэгъэр, — ялэфшIа-кIэ кытфелуатэ «Активым» ипэщэу Аульэ Сусаннэ. — Зисабый едгъэджэрэ ны-тыхэр кIэгъожьхэрэл. «Активым» унэе еджаплэу щыт. Ар кыдалыгъэ, яшIэныгъэ хагъахэ ашIагъоу кытфаклорэр макIэл. Бзэхэм язэгъэшIэнкIэ гъэсэныгъэу зэрагъэгъотыгъэр итхагъэу тхылъэу яттырэм, сыд фэдэ хэгъэгу кIуагъэхэм, лэф рашIэнэу фитыныгъэ къареты.

Адыгабзэм икупкI альегъэлэсы

Щыгъушэ Аидэ адыгабзэр арегъэкIу. Зыныбж икIу-гъэхэри, кIэлэцIыкIуэхэри куп зэфэхьыафхэм ащы-регъаджэх.

— АдыгабзэкIэ егъэджен тхылъхэр тызэрэфаем фэдэу тфихъухэрэп, — ело Щыгъушэ Аидэ. — ИнджылызыбзэкIэ тхыгъэ пшысэхэр, джэгукIэхэр зэтыдзэкIыжъхэзэ, тиныдэлъ-фыбзэ ятэгъэкIу.

— **Аид, адыгабзэкIэ зеребгъаджэхэрэм сыкылы-плэзэ, кIэлэгъэджэ кIодыеп, артисткэу ушэ-тэу кысщэхэу.**

— Езгъаджэхэрэм къэсIуатэрэ нахь къагурылоным, гукIэ

хэсщэнхэм фэшI артистхэм янэ-шанэхэри сэгъэфедэх, — шъабэу щыгъушэ пшъэгъэ кIопцIэ ищыгъэу Щыгъушэ Аидэ игупшысэхэм ташегъэгъуазэ. — КIэлэцIы-кIуэм ебгъашIэрэп щыIэныгъэм хилъэгъоным кIэхьопсэуи кы-хэкIы. Ащ пае игупшысэхэр зэ-рилгъэгъухэрэ шIыкIэр сэри сшIо-гъэшIэгъон.

— **Адыгабзэр, нэмыкI бзэхэм ябгъапшэмэ, кIэлэ-цIыкIуэхэм зэрагъэшIэныр кыяхьыльэкIа?**

— Бзэм ехьыллэгъэ упчIэу кы-сатыхэрэр зэсэгъапшэх. Адыга-

Щыгъушэ Аид.

бзэр бай дэдэу щыт. Еджаплэм, унэм яныдэлъфыбзэкIэ ащыгу-щылэхэ зыхьукIэ, кIэлэцIыкIуэм анэгу уклэплэн фае. Зэхыхэрэ гушыIэм кIэуакIэу кыфагъо-тырэм иджэуап яптыжыным имэхьанэ цыкIоп.

— **Фэмыехэу адыгабзэр еджаплэм щызыкIуэхэрэп купым хэтха?**

— Мафэ горэм кIэлэгъаджэхэм янэ-ятэмэ ариуагъэр акыл зыхэ-пщыт зэдэгущыгъоу слытагъэ. «АдыгабзэкIэ шъукъыздэгущы-шI», — риуагъ кIэлэгъаджэхэм янэ зыфигъази...

— **Аид, «Активым» ипчэ-лупэ Едыдж Мэмэтрэ сэрырэ тыщытэу бзыль-**

фыгъэр нэгущоу икIэлэ-цIыкIу ылапэ ылыгъэу кы-тэкуали, адыгабзэр зэ-рагъашIэ ашIагъоу кы-тиуагъ.

— Зыфаплэхэрэм сэри салы-кIагъ, ау кIэлэцIыкIу адыгабзэм фэхэп. Арэу щытми, янэ едэуи, «Активым» кызырэкIуагъэр екъуба. Къэнагъэр бэл. Тэ ты-кIэлэгъадж. Сабым ыгу ты-хэмыуIэу тыдэгущылагъ, адыга-бзэр зэригъэшIэщтэу сэгугъэ.

... Пшысэхэр, усэхэр, къэбар гъэшIэгъонхэр Щыгъушэ Аидэ адыгабзэкIэ кIэлэгъаджэхэм кыафиуатэзэ «Активым» ишагу тыкыдэкIыжы тызэплэкIы-жыгъ. ШIэныгъэм ехьыллэгъэ джэгукIэхэу, зэнэкъокъухэу еджа-плэм щызэхашхэу бэрэ тлэгъу-гъэхэм ащыщхэр нэгум кыкIэ-уцуагъэх, «Активым» шIэныгъэм илункIыбзэ зэрэщыбгъотыщтым тицыхэ тельэу тигъогу тыкы-техьабыгъ.

Англиер сыда къэзыгъэдахэрэр?

ИнджылызыбзэкIэ кIэлэ-егъаджэхэу КыкIэ Марыет-рэ Теуцожь Фатимэрэ «Ак-тивым» икIэлэгъаджэхэм ягъусэхэу Лондон мыгъэ-щылагъэх. Кембридж уни-верситетым щызэхыхы-гъэр, зэлуиэгъоу ялагъэхэр ащыгъупшэщтхэп.

— ТхылъхэмкIэ, телевидени-емкIэ Англиер тшIэщтыгъэ, — ело КыкIэ Марыет. — Лондон тызынэсым, гуфэбэныгъэ ахэлэу бысымхэр кытпэгъокIыгъэх. Китаим, Европэм ихэгъэгухэм, нэмыкIхэм якIэлэгъаджэхэр университетым щытлэгъугъэх. Хэгъэгу зэфэхьыафхэм якIэлэ-цIыкIуэхэр зы куп ашIыхы, лэф-тхьабзэхэм ахэлэжыагъэх.

— **Зэмыльэкъэгъухэр гъусэ зэрэзэфашыгъэхэм шIуагъэ кытыгъа?**

— Хэгъэгу зэфэхьыафхэм къарыкIыгъэхэр инджылызы-

бзэкIэ зэдэгущыIэщтыгъэх. Туча-ным, музей, театрэм, еджаплэм ачIэхьагъэхэм зэхыхыщтыгъэр зы бзэ. Инджылызыбзэм жьыр кIэтэу, лэшIэхэу тикIэлэгъаджэхэри гушыIэщтыгъэх. ТхьакIуэм имыкIырэ бзэр гуп щыщ мэхьу.

— **Футболыр Англием кыщезыагъ. Стадионхэм шъуащылагъэба?**

— Футболыр зикIасэхэр зэхэт-хэу урамым рыкIохэу, зыфэгумэ-кIыхэрэ командэхэм инджылы-зыбзэкIэ къащытхьухэу бэрэ зэ-хэтхыгъэ. Спортхэри бзэм изэгъэ-шIэнрэ игъэфедэнрэ зэраделажь-рэр Англием кыщытлэгъугъ.

— **Лондон къэзыгъэдахэр кытаIаба.**

— Унэхэм, урамхэм, псыдэ-фыехэм уяплъыныр дэгъу, ау дэхагъэм улъыхьунэу уфаемэ, цыфхэм къащегъэжъэн фае. Щэфаплэм укIуагъэми, гъогум икIэгъэзаплэ ушызэпырэкIыми шэн-хэбзэшIухэм уналэ атеодзэ.

КыкIэ Марыет.

Мыхьун горэ кызырэкIымыфэщ-тым упыл.

— **Англием кыщызэбгъэ-шIагъэу «Активым» щыб-гъэфедэнэу узыфаер ба?**

— МакIэл. Уисэнэхьат хэ-шыкI фыуиIэу лэф пшIэным фэшI щысэ зытэпхынэу кытлэгъ-гъугъэр бэ. Тхылъхэм уаджэзэ щыIэныгъэм узэрэхэхьащтым, нэмыкIхэм нахь куоу сягупшысэ хъугъэ. Ащ пае тиадыгъ хэбзэ дахэхэр щызгъэзыехэрэп. Зэгъэ-пшэнхэр сшIыхэзэ нахьшIу-м сыфэкIонэу сыфай. Типэщэ шъхьалэу Едыдж Мэмэт, фэ-шъхьафхэу гъогу чыжэ тыте-зыгъэхьагъэмэ тафэраз.

«Активым» икIэлэгъаджэхэр, икIэлэгъаджэхэр, ны-тыхэр тигъэзет иныбдэгъушIух. Тэтэ-жъэу, Адыгэ Республикэм ина-роднэ артистэу Бастэ Азмэт, Ан-глием кIогъэгъэ кIэлэгъаджэхэм ащыщэу Хъупэ Миланэ янэу Фа-инэ, нэмыкIхэм кызырэгъауагъэу, «Активым» еджэплэ дэгъу, шIэны-гъэу щызэбгъэгъотырэр шыIэны-гъэм щыбгъэфедэщт. Тиресуб-ликэ илъэситIуи нахьыкIэ «Ак-тивым» кIэлэгъаджэхэ дэгъухэр иIэнхэу, дунаим нахь цIэрыIо щыхьунэу тыфэлъа,

ЕМТИЛЪ Нурбий.